

Naše aktivity (FZÚ+MFF) na observatoři Pierra Augera a v jiných projektech astročásticové fyziky

Praha: P. T., J.Ř., M.P., M.B., J.G., D.N., J.E., J.V.,
J.Ch., P.K., P.M., M.J., M.M.,
L.T., E.R., J.B., M.S., V.N., ...

Olomouc: M.H., P.S., M.P., L.N., D.M., M.P., P.H., S.R. +
studenti

Obsah

- Observatoř Pierra Augerra
  - aktivity v hlavním programu observatoře
  - testy nových detekčních technik: MIDAS, AMY
  - budoucí upgrady: MARTA, nové FD, nové fotodetektory, ...
  - budoucí observatoř: účast na AUGER-NEXT
- Ostatní projekty
  - Cherenkov Teleskope Array (CTA)
  - Large Synoptic Survey Telescope (LSST)

Observatoř Pierra Augera

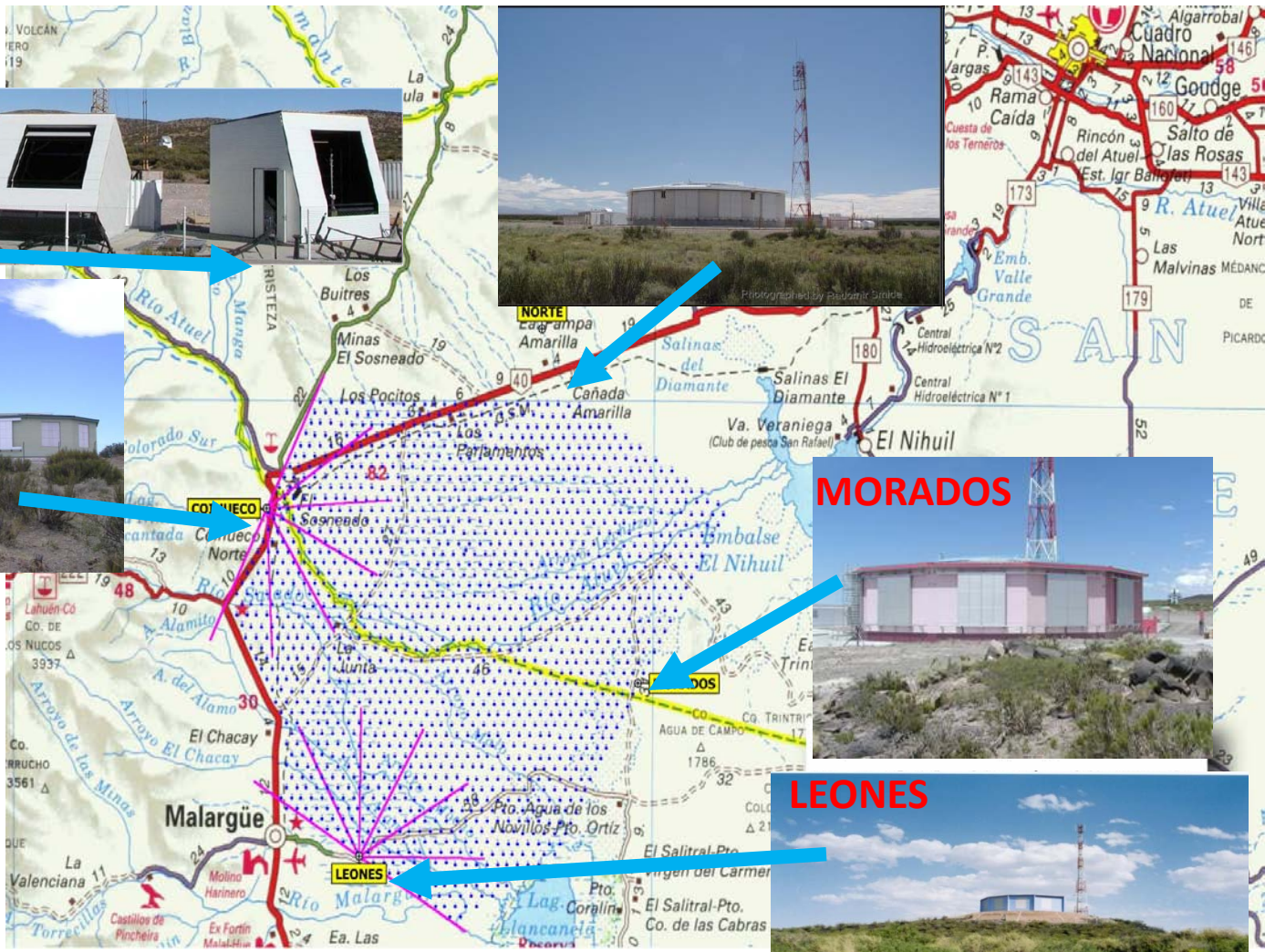
HEAT (mirrors from ČR)

AMARILLA (mirrors from ČR)

COIHUECO
(mirrors from ČR)

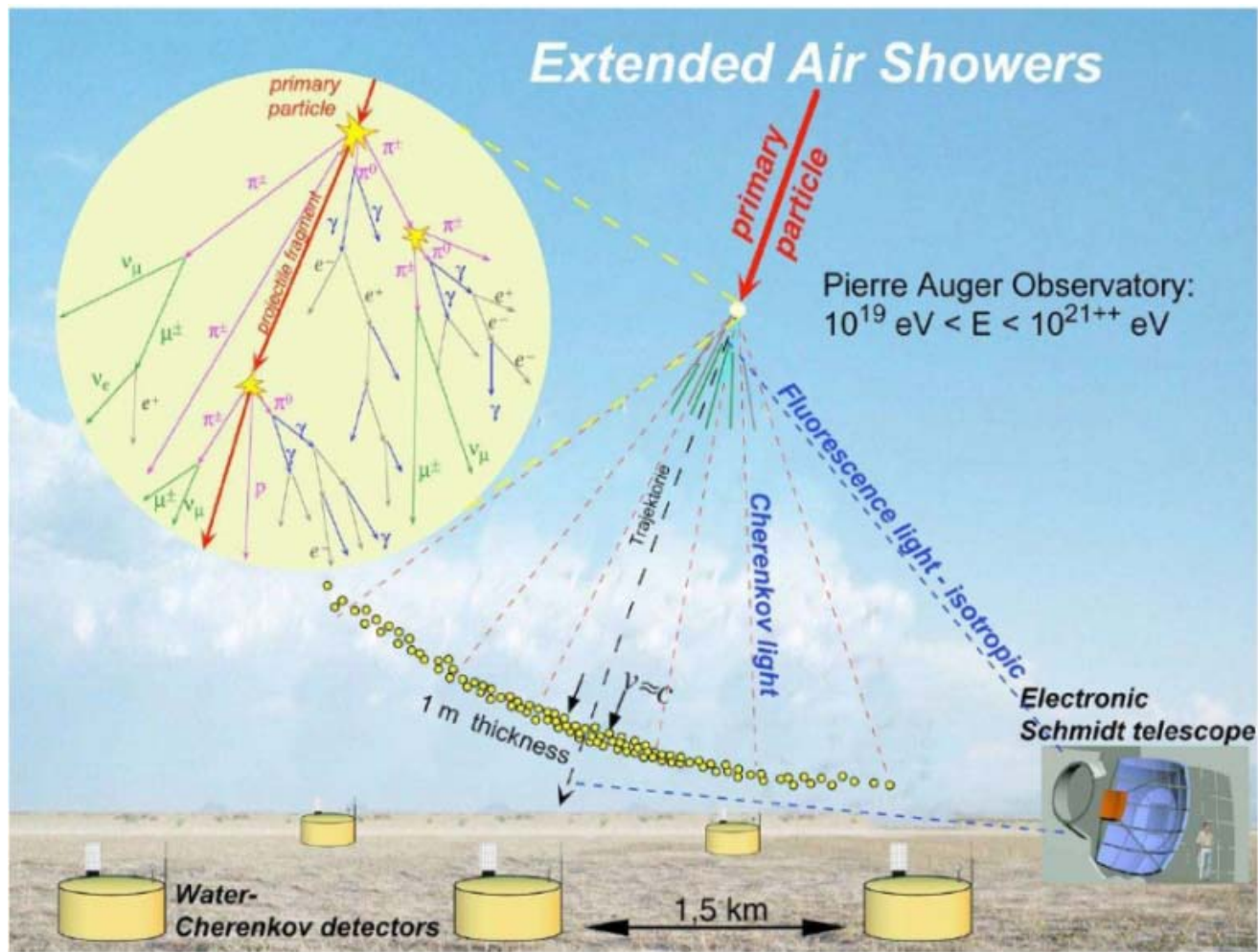
MORADOS

LEONES

Observatoř Pierra Augera – princip detekce

Observatoř Pierra Augera – naše současná účast v hlavním programu observatoře

- Provoz fluorescenčních teleskopů
  - Směny a organizace nabírání dat *(všichni, Jan Řídký, Radomír Šmída)*
  - **Vývoj a instalace zařízení usnadňujících provoz** *(Dušan Mandát, Miroslav Pech, Petr Nečesal)*
  - Údržba fluor. teleskopů *(Petr Schovánek a celá Olomouc)*
- Kalibrace fluorescenčních teleskopů
  - **Kalibrační systém** *(Martina Boháčová, Lenka Tománková)*
  - Optické vlastnosti komponent teleskopů *(všichni v Olomouci)*
- Monitoring stavu atmosféry
  - **FRAM** *(Michael Prouza, Jan Ebr, Petr Kubánek)*
  - Satelity

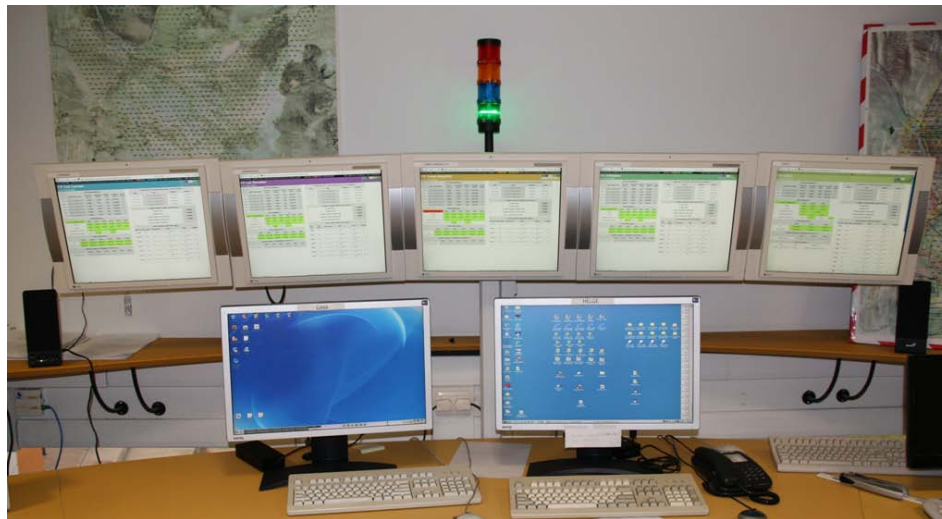
Observatoř Pierra Augera – naše současná účast v hlavním programu observatoře

- Studium fluorescenčního zisku (*Martina Boháčová*)
- Test nových detekčních technik: **MIDAS, AMY**
- Budoucí upgrady : **MARTA, nové FD (FAST), nové fotodetektory, AUGER-NEXT...** (*Jakub Vícha, Martina Boháčová, Olomouc*)
- **Rozsáhlé výpočty na gridu** (*Jiří Chudoba*)

- Složení kosmického záření (*P.T., Jakub Vícha*)
- Hadronické interakce (*Jan Ebr, Jan Řídký*)
- Studium anizotropií směrů příletů (*Dalibor Nosek, P.T., Jakub Vícha*)

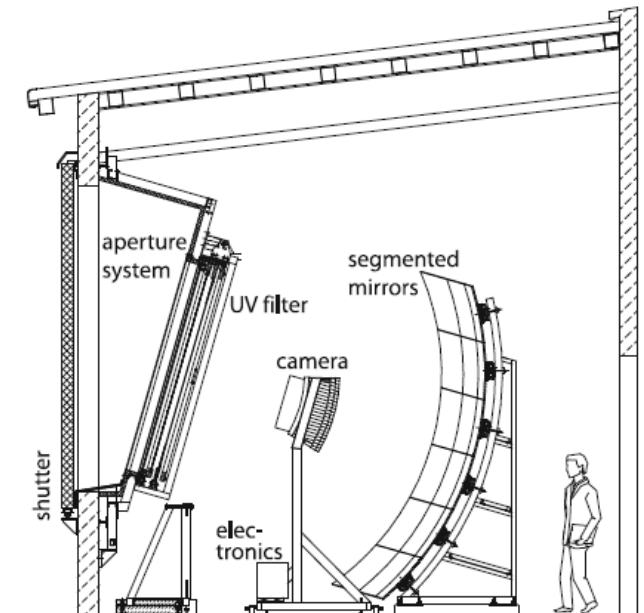
Vývoj a instalace zařízení usnadňujících provoz

FD monitoring a systém ALARMů

- včas upozornit obsluhu na nenadálou událost

27 FD telescopes

Vývoj a instalace zařízení usnadňujících provoz

před ALARMem

FD: FDRainAlarm

po ALARMu

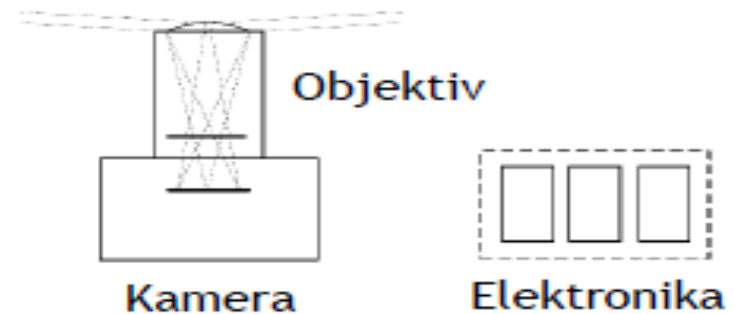

Vývoj a instalace zařízení usnadňujících provoz

BGcam

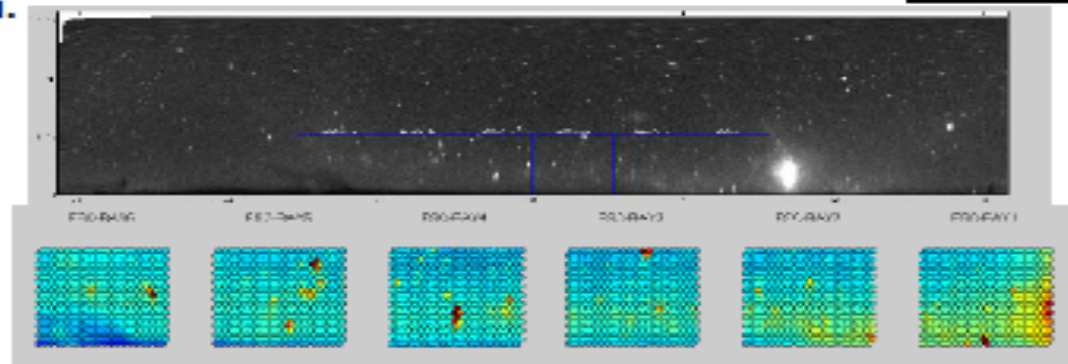
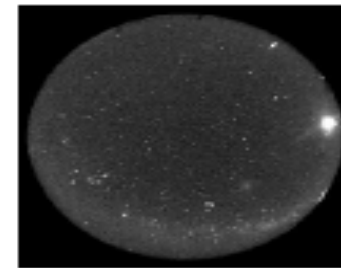
System určený pro monitorování světelného pozadí v zorném poli FD teleskopu.

Prevence před poškozením fotonásobičů FD, nezávislý systém. CCD kamera se širokoúhlým objektivem a říditelnou závěrkou.

Nasnímání obrazu oblohy + temný snímek. Pomocí kalibrace se snímek převede do azimutálních souřadnic.

Vypočte se průměrná hodnota světelného pozadí v zorných polích jednotlivých fotonásobičů.

Vývoj a instalace zařízení usnadňujících provoz

 FD Elog

Home > Browse Entries > Entry Viewer

Top [Los Leones](#) [Los Morados](#) [Loma Amarilla](#) [Coihueco](#) [HEAT](#)

Each one box of CO & HE closed early because of a bright star.
Extremely cloudy in CO

Los Leones

HV/LV information

The voltage was turned on more than one hour before the start of the calibration runs for all cameras

Calibration Runs

Calibration performed before the DAQ run: A
Calibration performed after the DAQ run: A B C

DAQ Runs

ID: 3431; Comments: Started 22:36h

Lasers

CLF shots seen: 0.25ns 0.50ns
XLF shots seen: 0.35ns

Weather Status

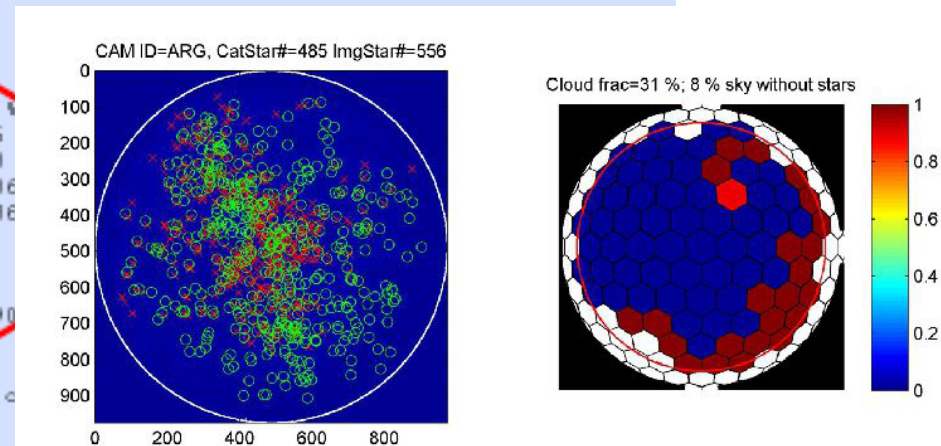
Time: 22:21:53; Status: Heavy clouds; Comments: BGCam: clear sky 3 %
Time: 23:24:33; Status: Heavy clouds; Comments: BGCam: clear sky 15 %
Time: 00:24:01; Status: Heavy clouds; Comments: BGCam: clear sky 13 %
Time: 01:24:16; Status: Partly cloudy; Comments: BGCam: clear sky 86 %
Time: 02:24:20; Status: Partly cloudy; Comments: BGCam: clear sky 86 %
Time: 03:25:07; Status: Clear sky; Comments: BGCam: clear sky 95 %
Time: 04:24:57; Status: Clear sky; Comments: BGCam: clear sky 97 %
Time: 05:25:16; Status: Clear sky; Comments: BGCam: clear sky 96 %
Time: 06:19:24; Status: Partly cloudy; Comments: BGCam: clear sky 90 %

Hardware Issues

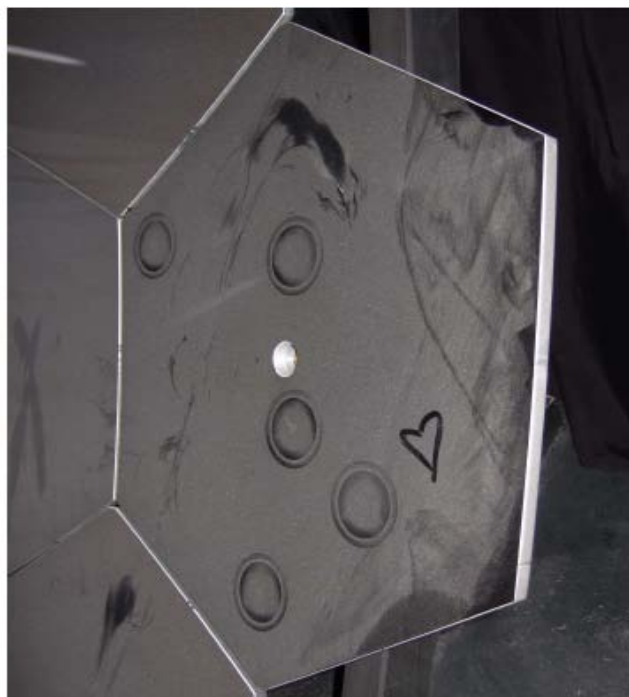
Before DAQ: FEShell Startup: Nitrate over limit in telescopes: [5:1 c

Miscellaneous Issues

22:27h: too much background light according to BGCam

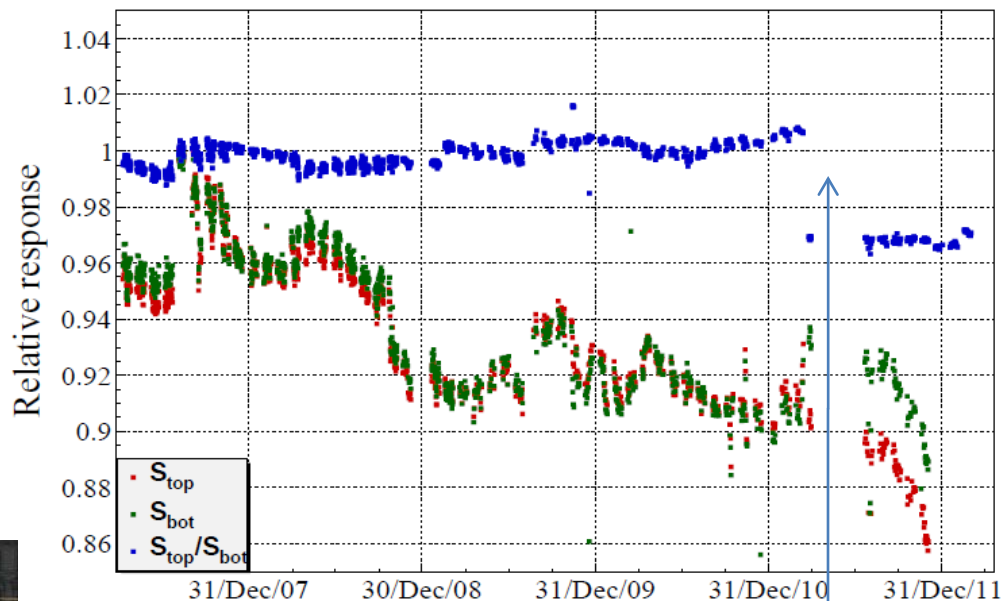

Kalibrace detektoru – dlouhodobý vývoj

Jeden příklad z mnoha:

CO1 Cal C/A Top vs. bottom

čištění zrcadel

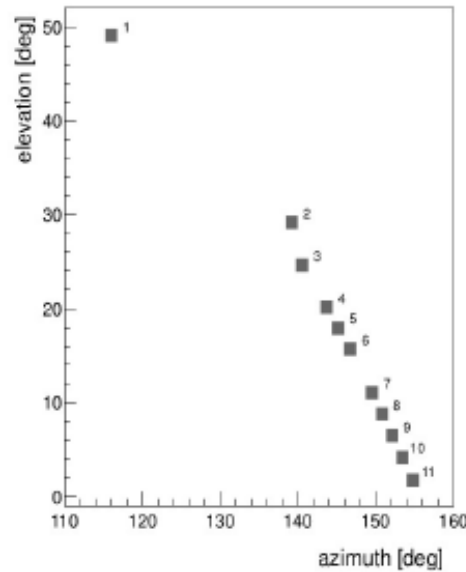
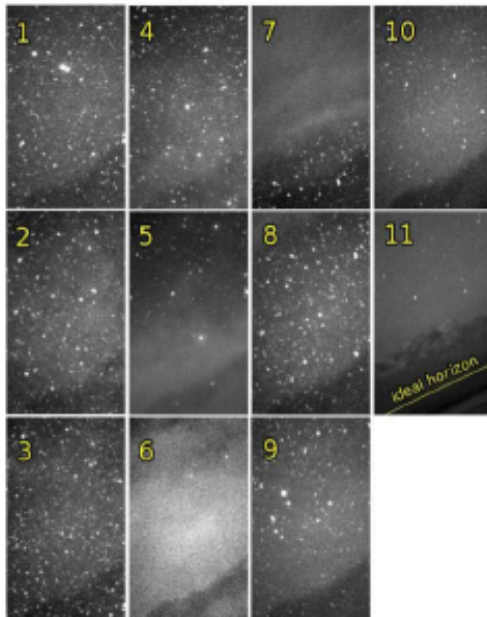

Česká hlava Gaudeamus 2012

FRAM

- Součástí sítě robotických dalekohledů GLORIA pro detekci optických protějšků GRB
- RTS2 od Petra Kubánka na desítkách robotických teleskopů po celém světě
- monitoring atmosféry pro PAO jako hlavní náplň

Rapid monitoring observations

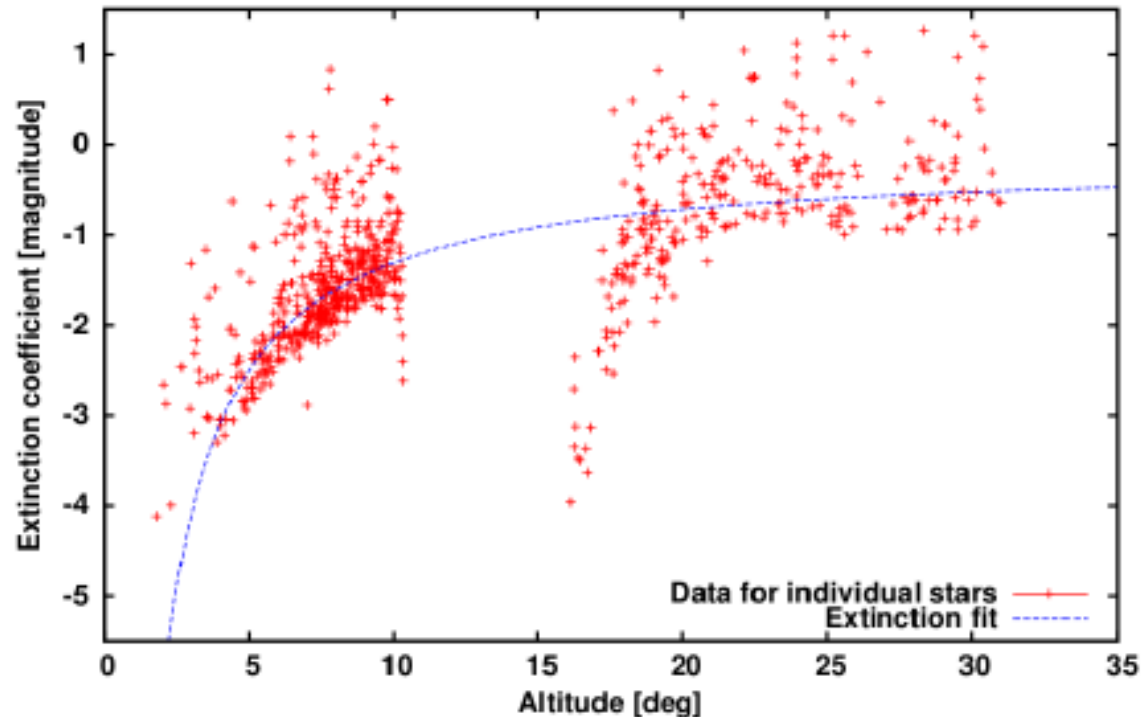

Series of images covering the shower trajectory; note cloud presence in mid-altitudes

FRAM

Rapid monitoring observations

The extinction profile for the images from the previous slide clearly shows the prominent drop due to the presence of clouds. All investigated potential double-bump showers were unfortunately false double-bump originated due to cloud.

June 18, 2012 FRAM status

Studium fluorescenčního zisku

Měření ve FRASCATI, Argonne a FNAL

- závislost na tlaku, teplotě, vlhkosti
- spektrum

- **přesné změření absolutního zisku**
 ([arXiv:1210.6734](https://arxiv.org/abs/1210.6734)), ApP 42 (2013) 90-102

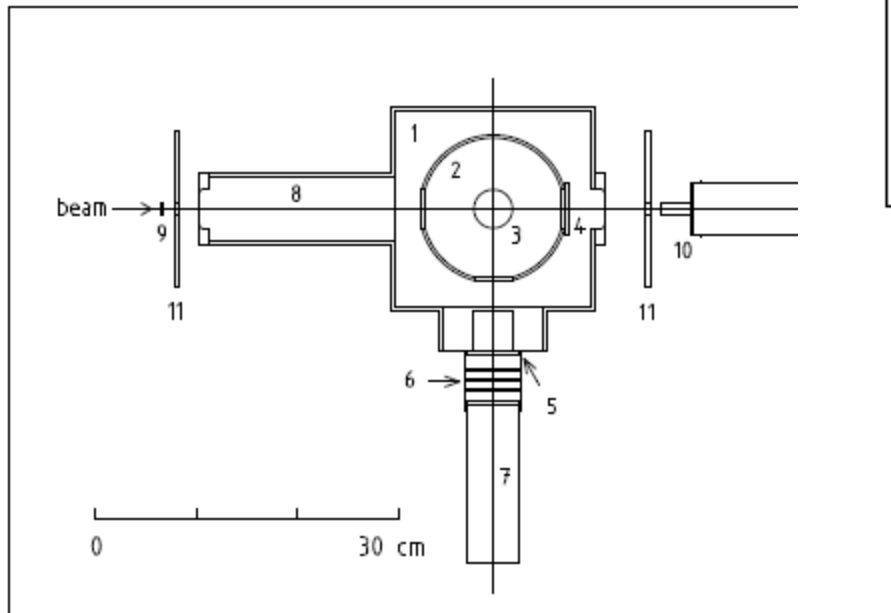
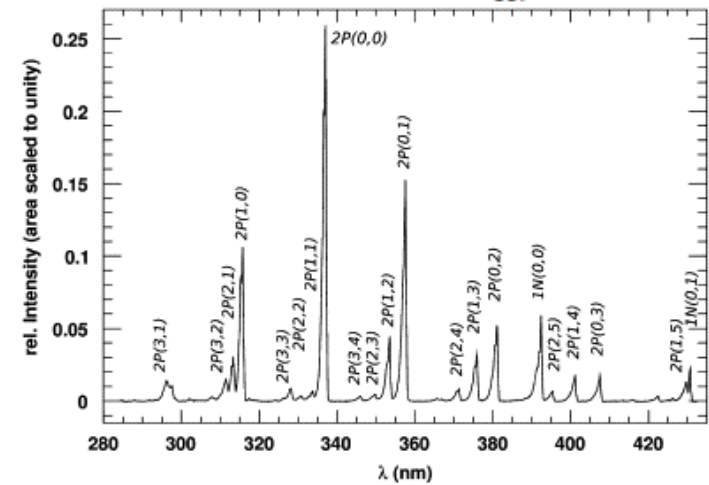
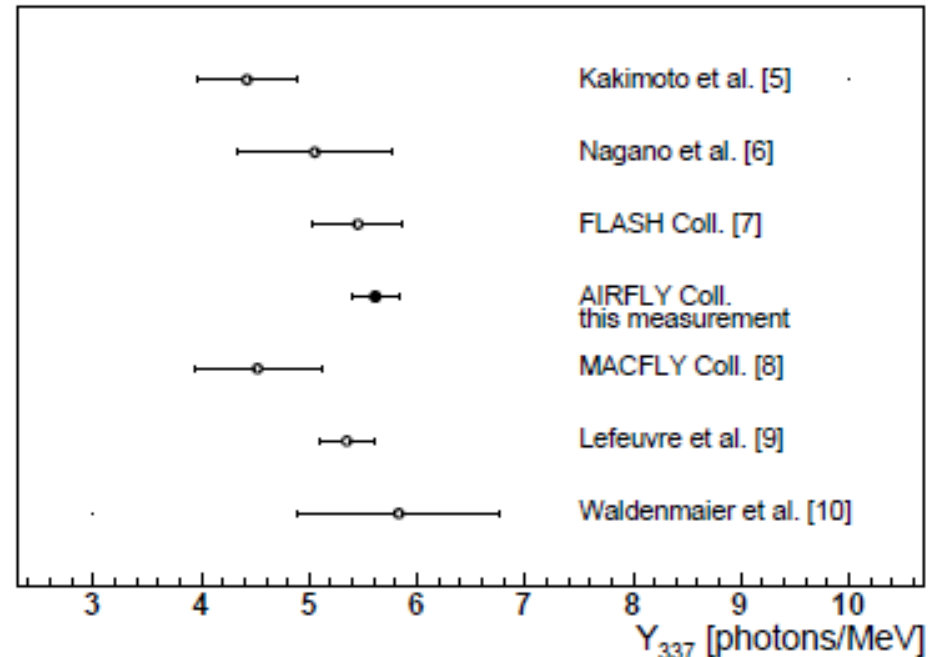

Fig. 1. The AIRFLY experimental setup: 1) stainless steel chamber; 2) integrating sphere; 3) top port; 4) plug of exit port; 5) 337 nm interference filter; 6) acceptance apertures; 7) PMT; 8) extension for beam particle path; 9) scintillator disk counter; 10) Cherenkov counter, with acrylic rod and photomultiplier; 11) veto counters.

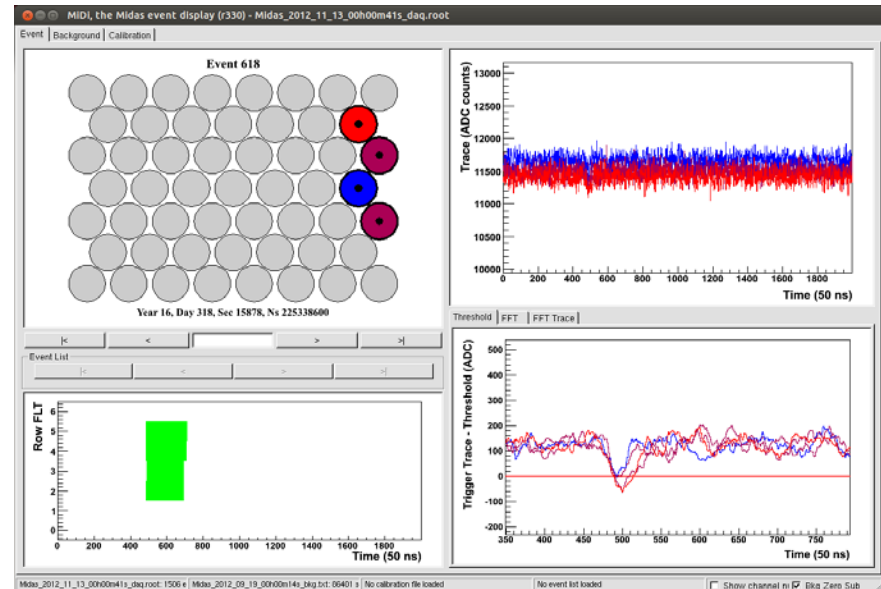
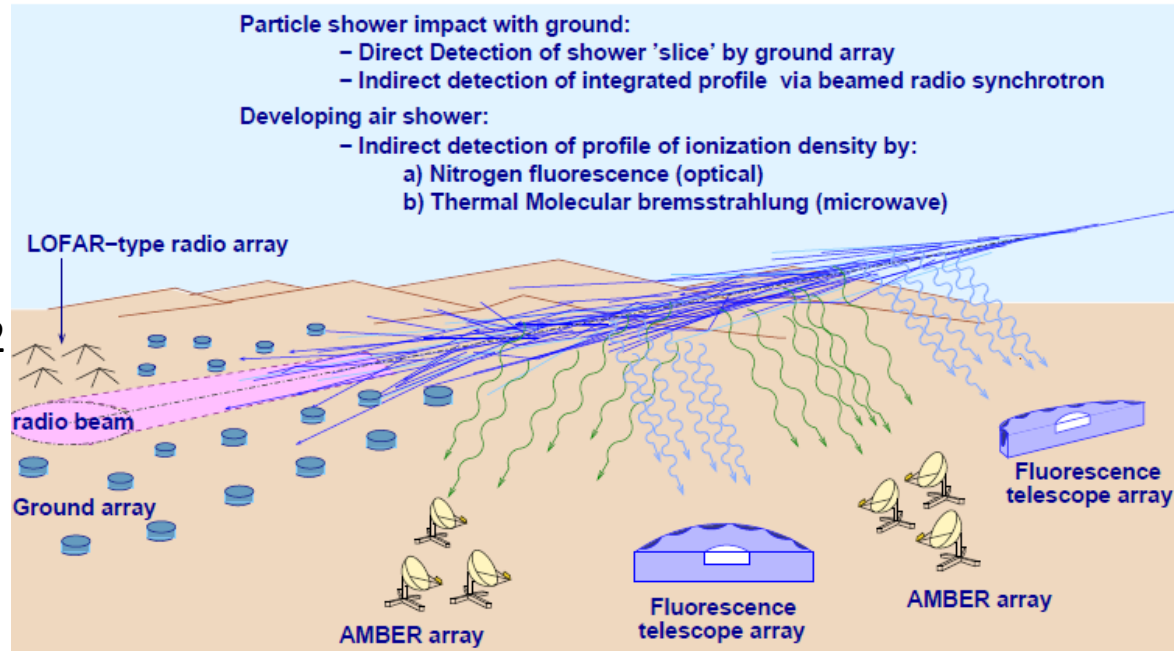
Studium fluorescenčního zisku – vliv na energetickou škálu

Systematic uncertainties			
	ICRC 2011	New energy scale	
		correlated	uncorrelated
Absolute fluorescence yield	14%	[Redacted]	[Redacted]
Fluorescence spectrum			
Pressure dependence			
Temperature dependence			
Humidity dependence			
Sub total (Fluorescence yield)	14%	3.4%	
Absolute FD calibration	9%	[Redacted]	[Redacted]
Nightly relative calibration			
Optical efficiency	3.0%		
Sub total (FD calibration)	9.5%		
Aerosol optical depth	3.5% ÷ 7.5%	[Redacted]	1% ÷ 4%
Aerosol phase function	1%		
Wavelength dependence of aerosol scattering	0.5%		
Horizontal uniformity	1%		1%
Atmosphere variability	1%		1%
Subtotal atmosphere	4.2% ÷ 7.8%		1
Statistical error of the profile fit			
Error on shower geometry			1.5%
Shower width	10%		
Invisible energy	4%	2% ÷ 5%	
Total (preliminary)	≈22%	≈10%	5% ÷ 9%

PRELIMINARY –
NOT FOR PUBLIC DISPLAY
Obvious gain in precision

Microwave Detection of Air Shower - MIDAS

- Experiment původně v Chicagu
- Přesun do Argentiny
- Instalace v druhé půlce roku 2012

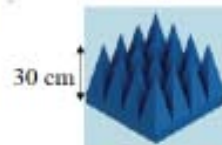
Air Microwave Yield - AMY

Podobně jako u fluorescenčního zisku (AIRFLY) změřit v laboratoři velikost zisku FRASCATI

ANECHOIC FARADAY CHAMBER

Three modules
1 & 3 – length 1.5 m
2 – length 1.0 m

RF adsorber
SATIMO
AEP 12
attenuation
1GHz: 30 dB
> 6 GHz: 50 dB

5 antenna positions:

2 at the corners (A, B)

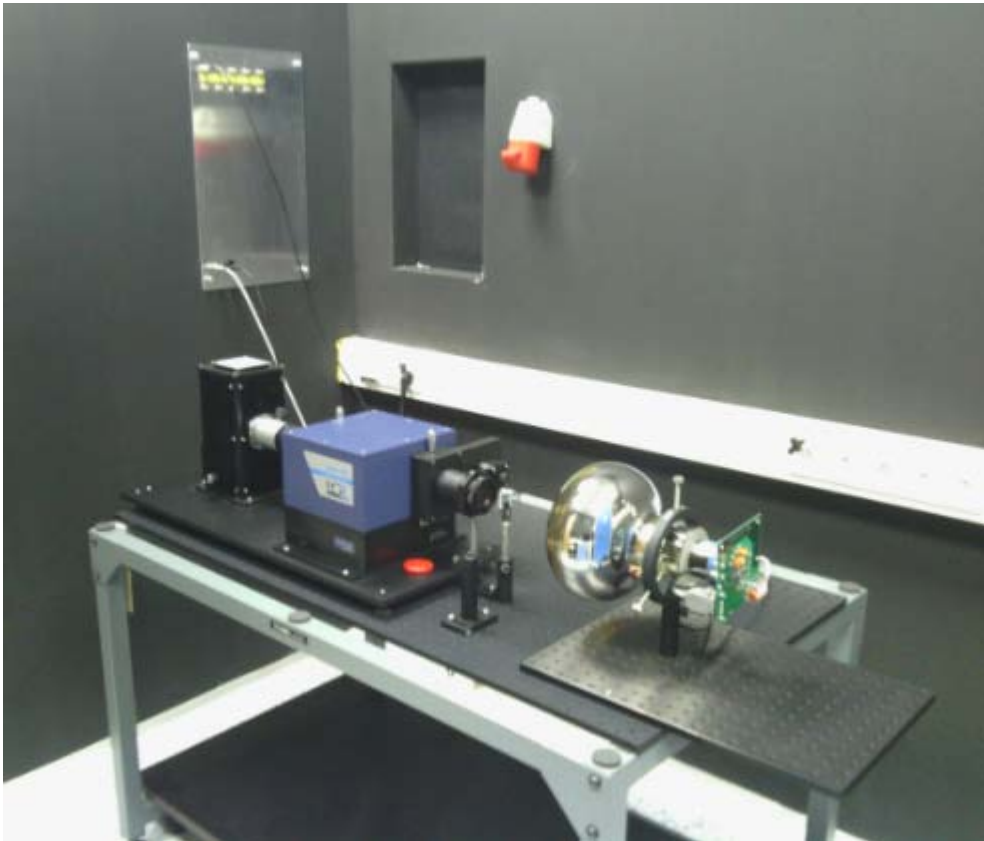
2 on the sides (C, D)

1 on the top (T)

Measured shielding for outside radiation above 4 GHz is better than 85 dB.
It reduces down to 40 dB at 1 GHz.

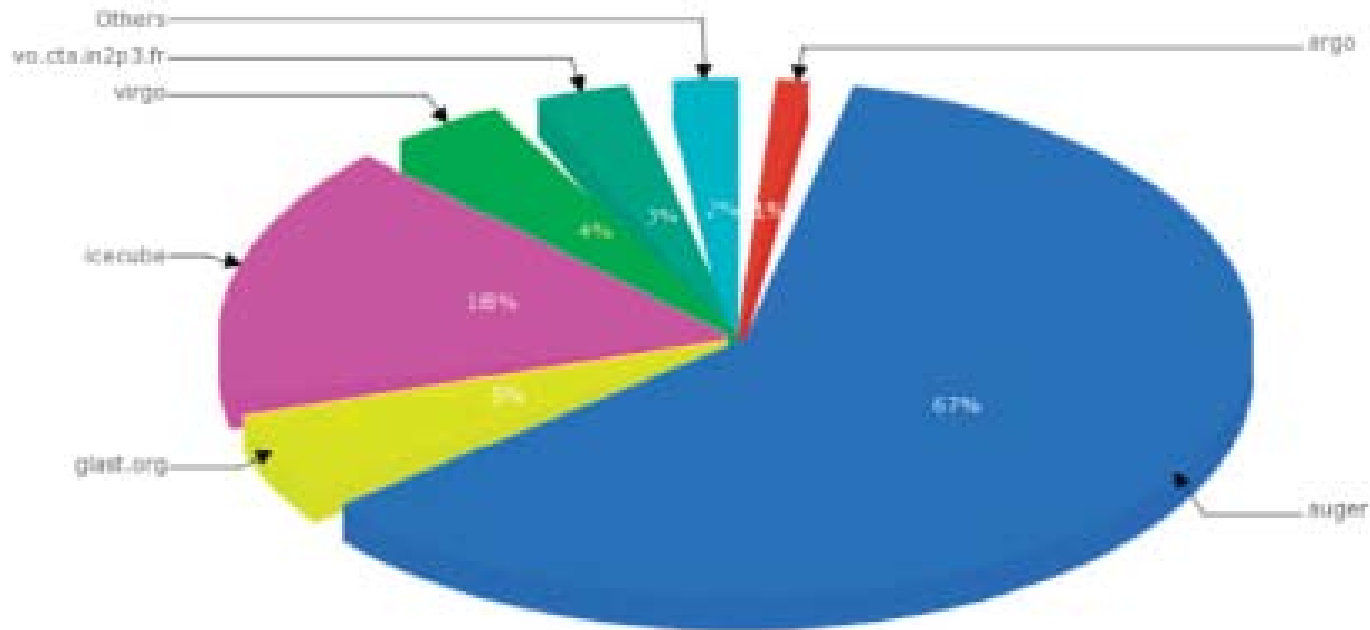
Fotodektory aj.

Připravujeme laboratoř na testování experimentálního zařízení a komponent pro potřeby astročásticové fyziky (testování fotodetektorů pro upgrade observatoře a observatoře příští generace, ...)

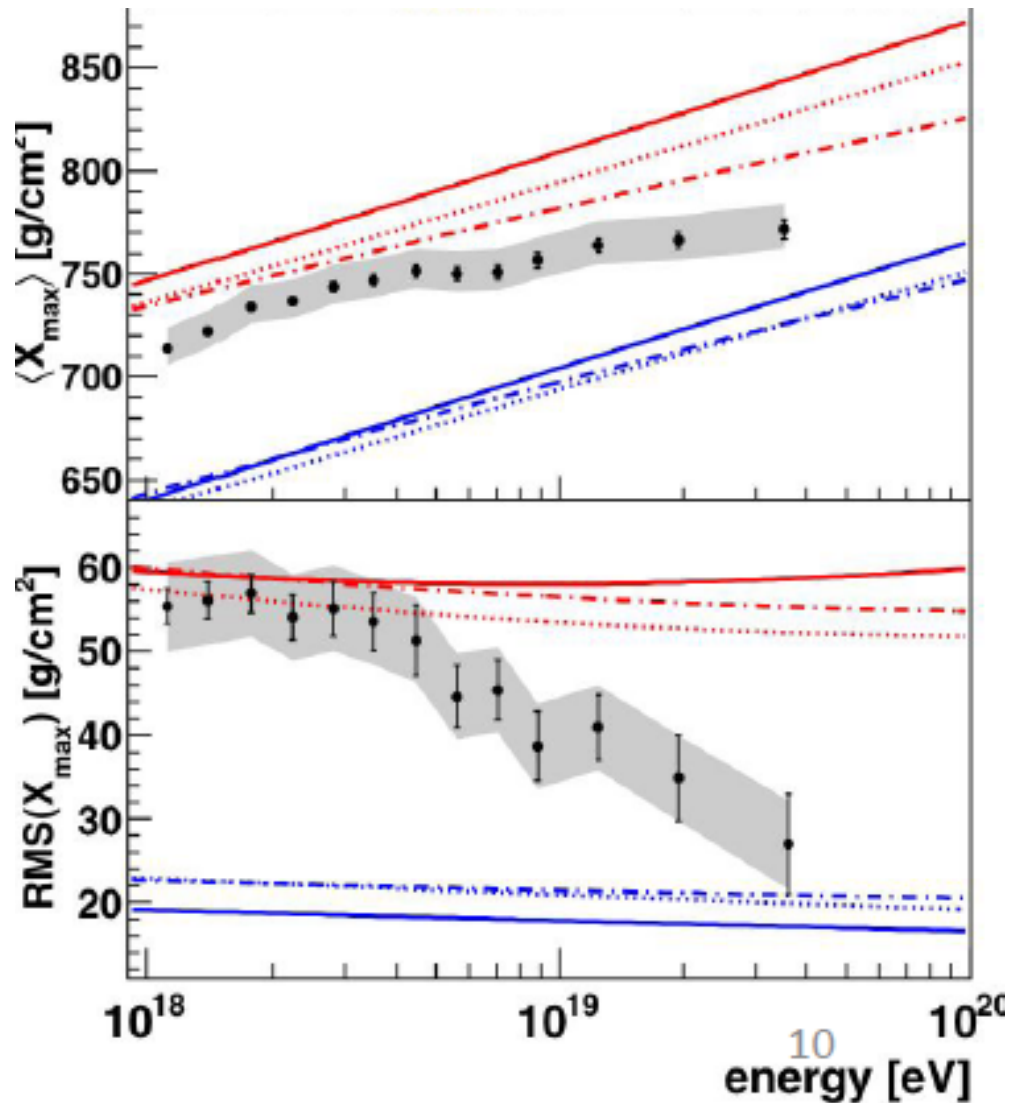
Rozsáhlé výpočty na gridu

- “Virtuální organizace” Auger: spravovaná v Praze, po LHC největší uživatel GRIDU,
- VO manager J.Ch. členem EGI Comunity Board

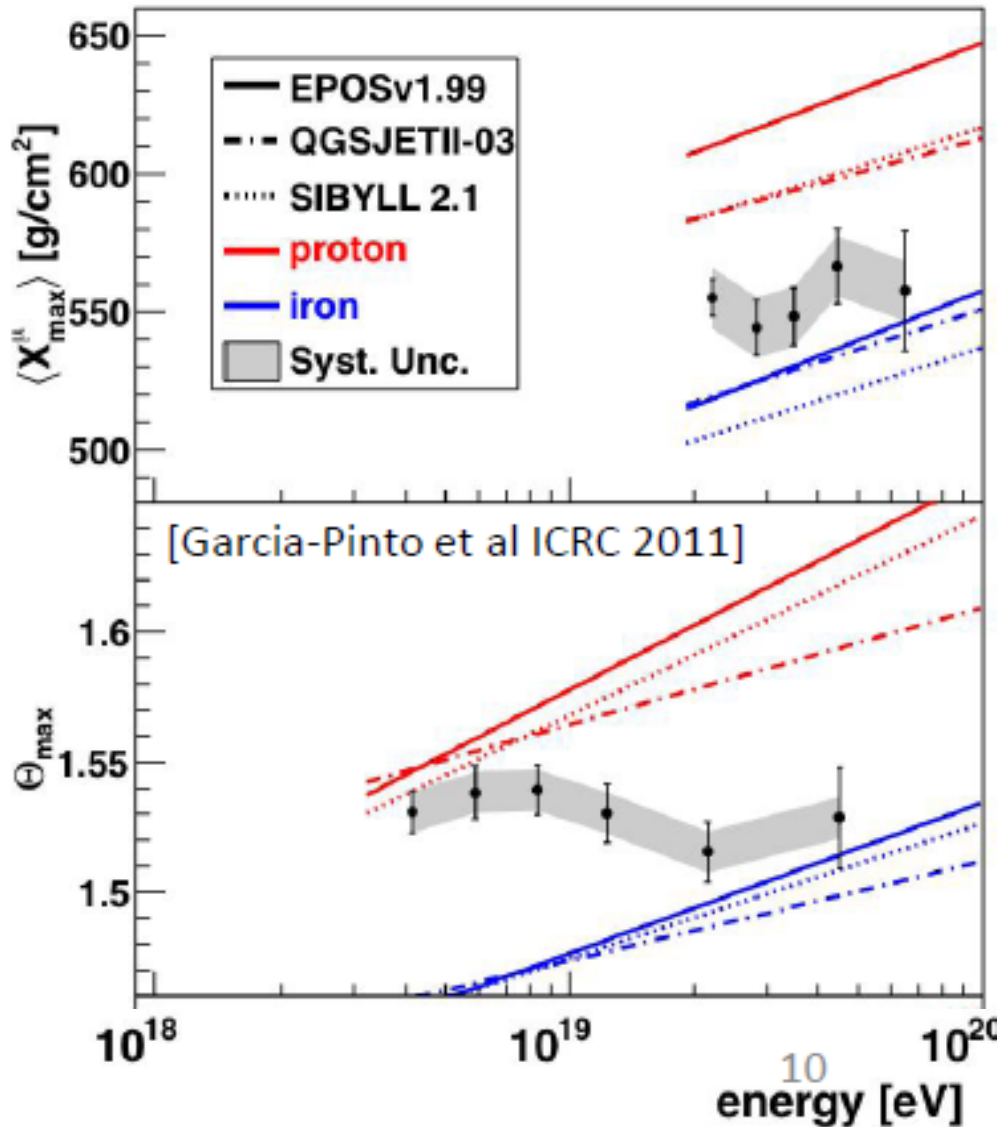
Využití gridu v astročásticové fyzice

Složení kosmického záření

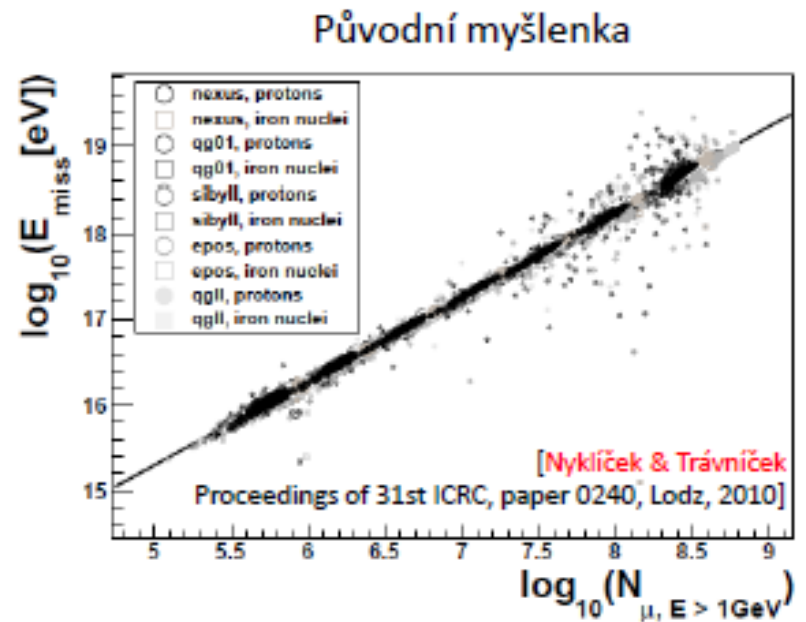
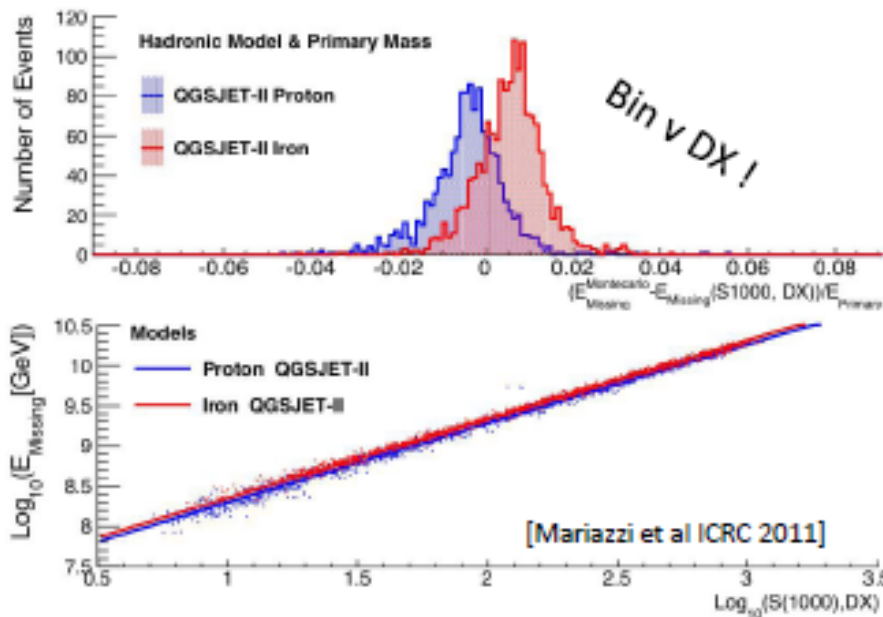
FD observables

Složení kosmického záření

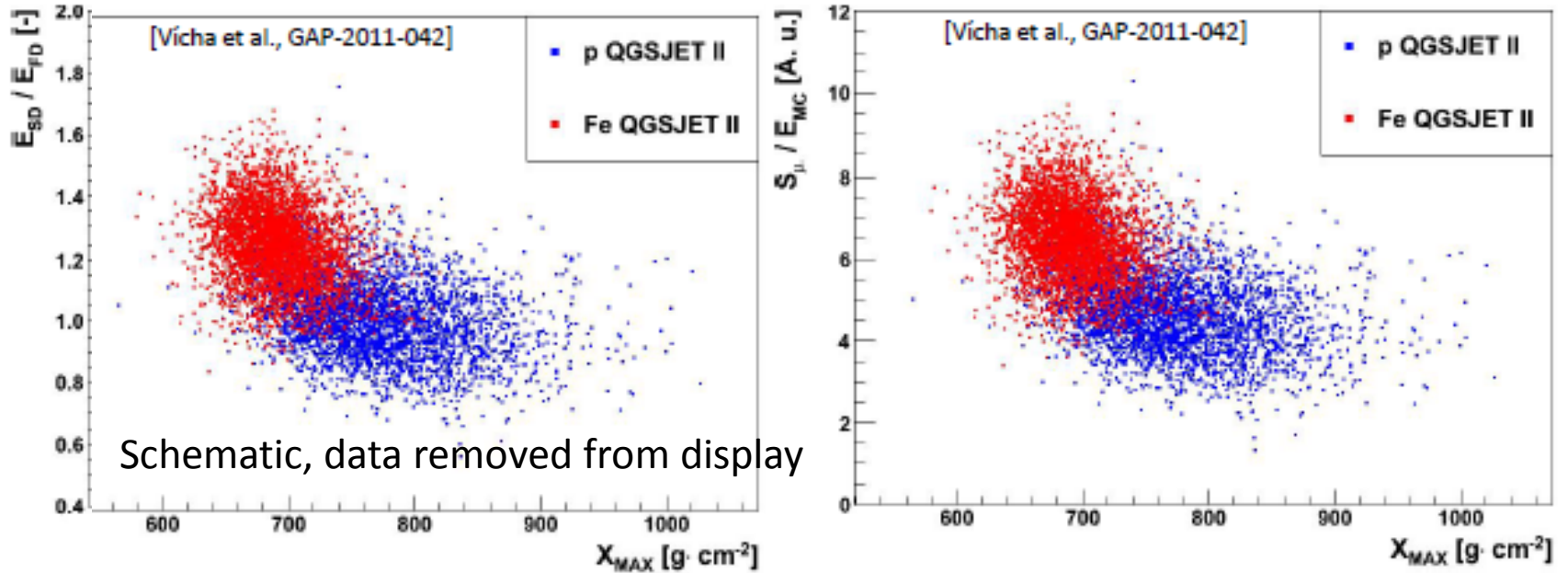
SD observables

Odstranění závislosti korekce o chybějící energii na složení kosmického záření

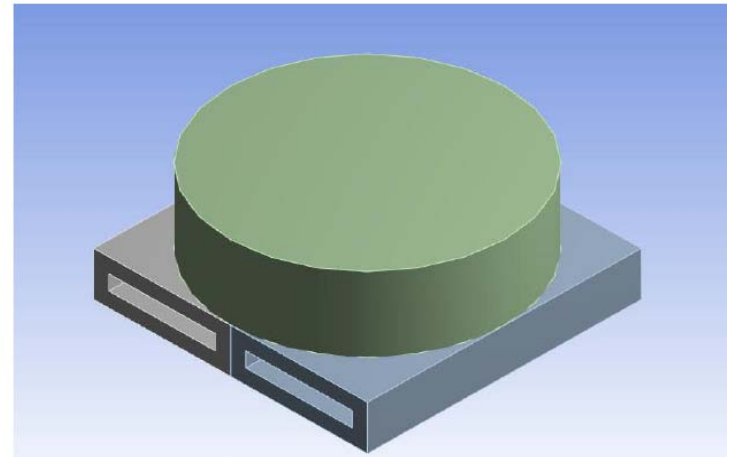
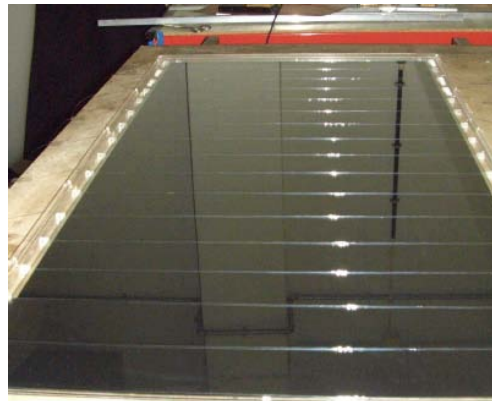

$$E_{FD} = E_{Cal} + E_{miss}$$

Složení kosmického záření v Praze

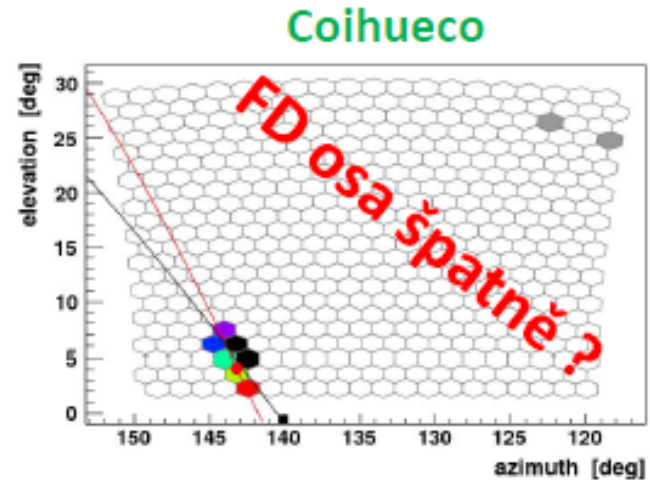
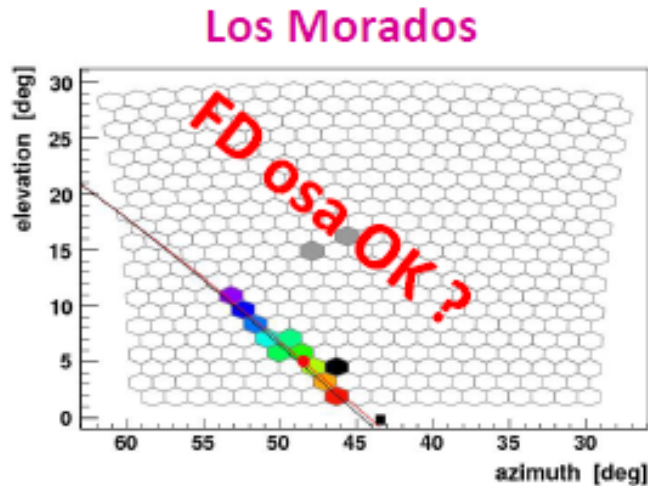
Motivation for MARTA
Array of RPCs under tanks

Složení kosmického záření v Praze

Snaha o navýšení statistiky v FD a započítání hůře zrekonstruovaných eventů

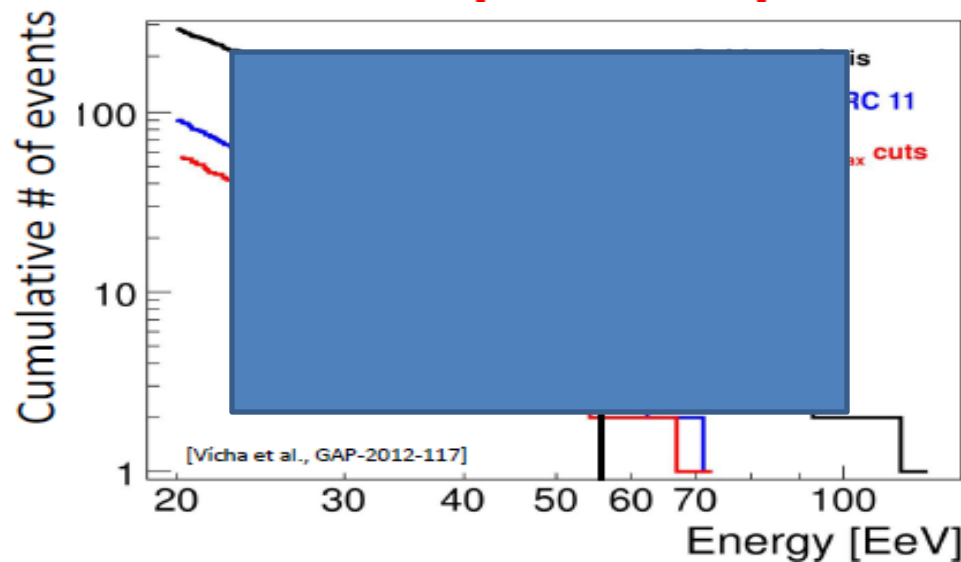
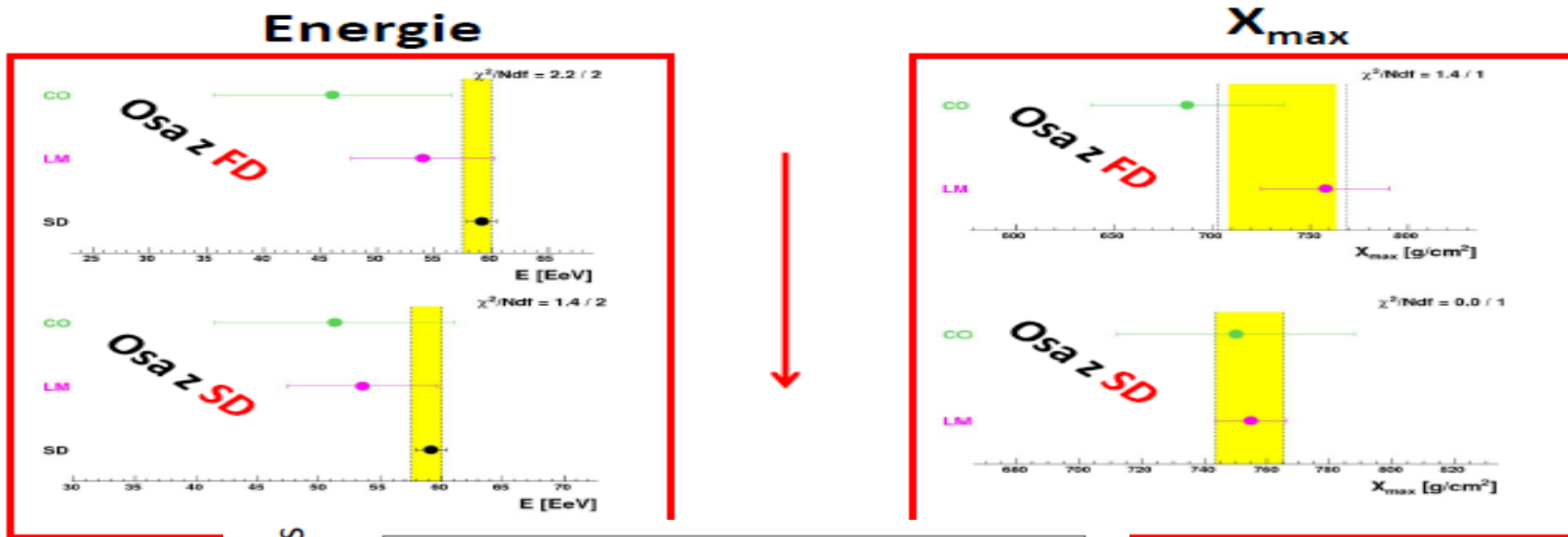
Příklad použití SD osy v FD

#	Eye	E_{SD}^{Her} [EeV]	E_{SD}^{Off} [EeV]	E_{FD} [EeV]	Θ [°]	X_{max} [g/cm ²]	$\Delta\Phi_{AGN}$ [°]	ρ [%]	$\Delta\Phi_{axis}$ [°]	Δd [m]	Sel.
5	LM	71	59 ± 1	54 ± 6	42.8	758 ± 33	6.5	9	0.7	387	✓
5	Co			46 ± 10		687 ± 49		25	9.3	1288	✗

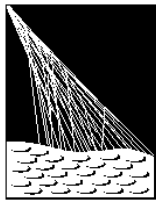

Složení kosmického záření v Praze

10/10/2012

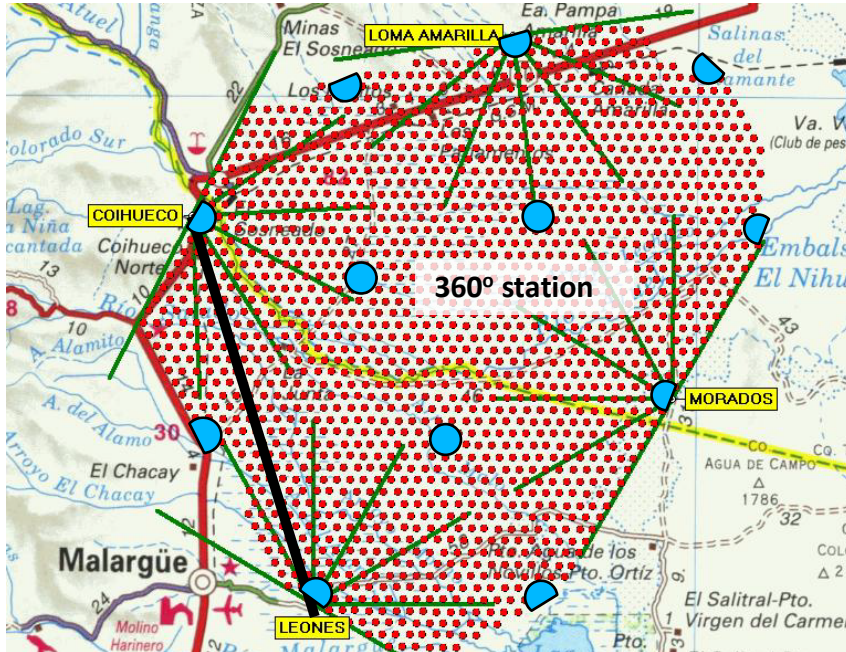
17

PIERRE AUGER OBSERVATORY

FD Array of Single pixel Telescopes

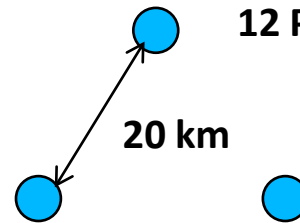
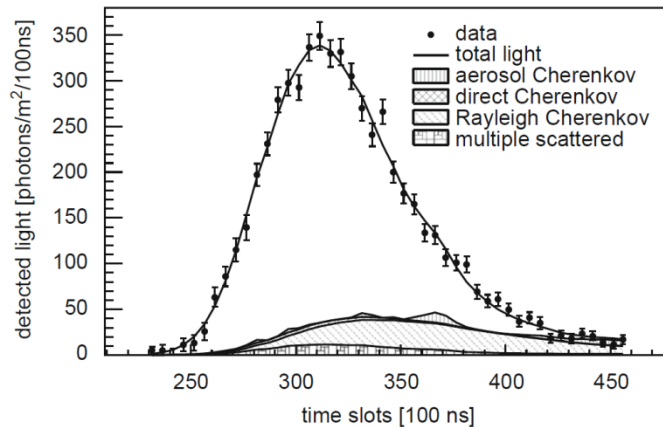
FAST PODÍLÍME SE NA OPTICKÉM ŘEŠENÍ

Extending the FD array to gain a factor 2-3 on the aperture is feasible (I. Allekote)

12 stations with a total of 114 single pixel telescopes covering the Auger site 0° to 60° in elevation

Use the time profile measure by the pixel, with geometry from SD (or from multiple FAST stations)

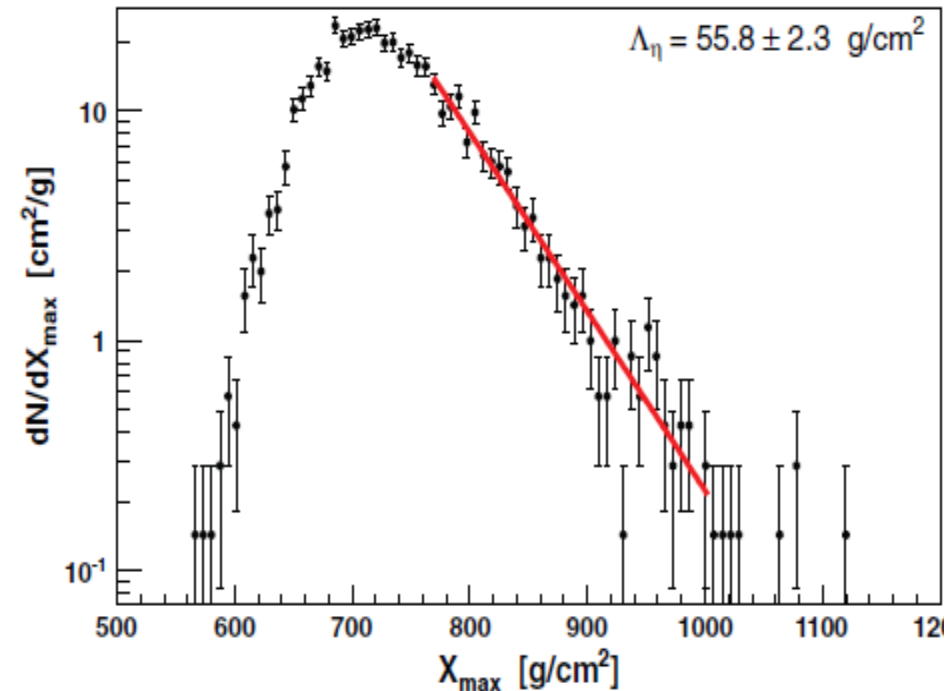
12 PMTs/ 360° station

P. Privitera

Presented at Auger Collaboration meetings and at the CERN Symposium as a low cost approach for a > 40000 km² FD Array

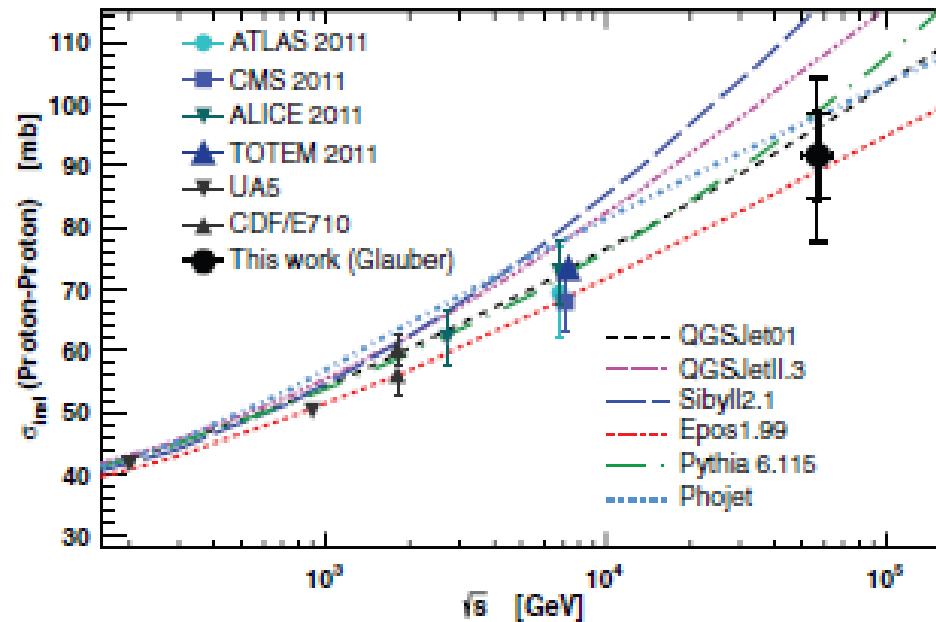
Hadronické interakce

- Production crosssection proton-air, proton-proton

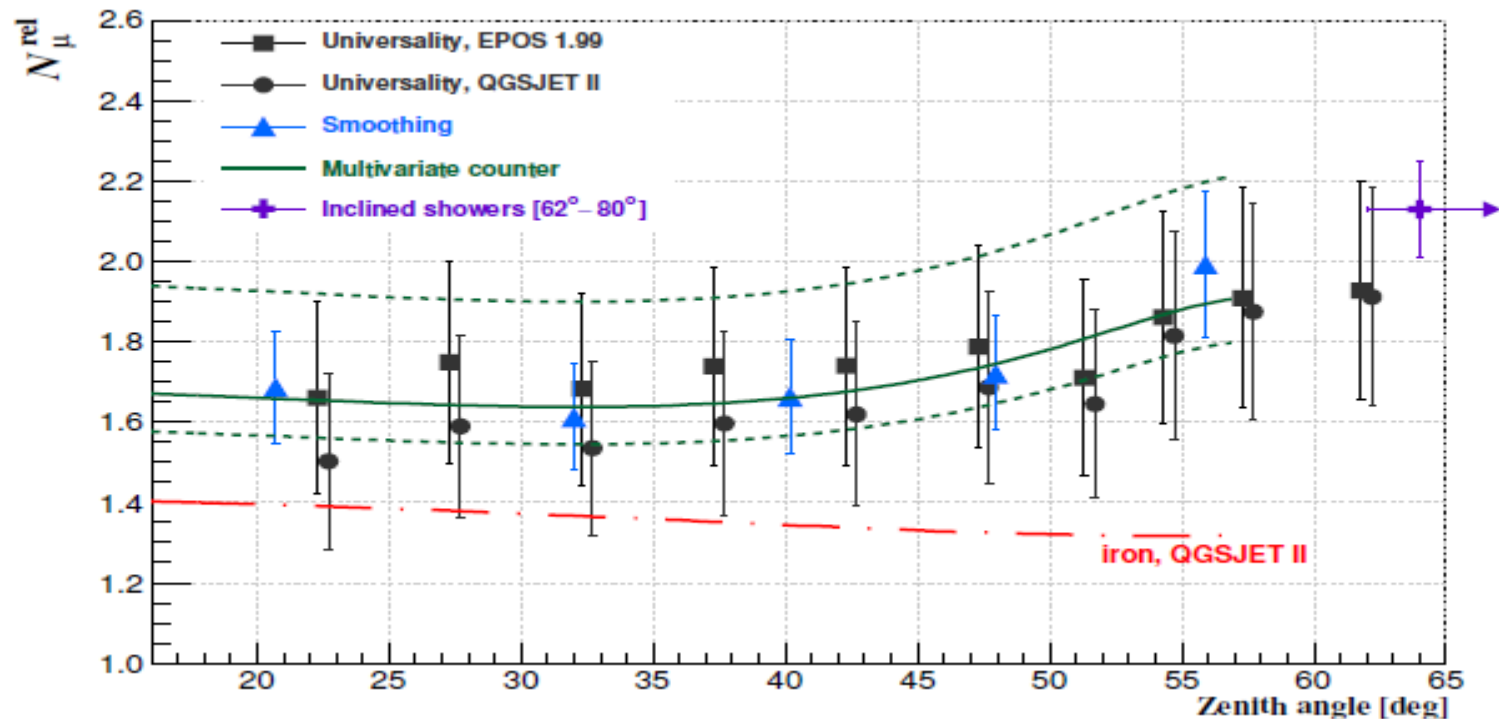
Phys. Rev. Lett. 109, 062002 (2012)

J.Ebr na PIC 2012

Hadronické interakce

- Počet mionů, mezi simulacemi a daty neseďí

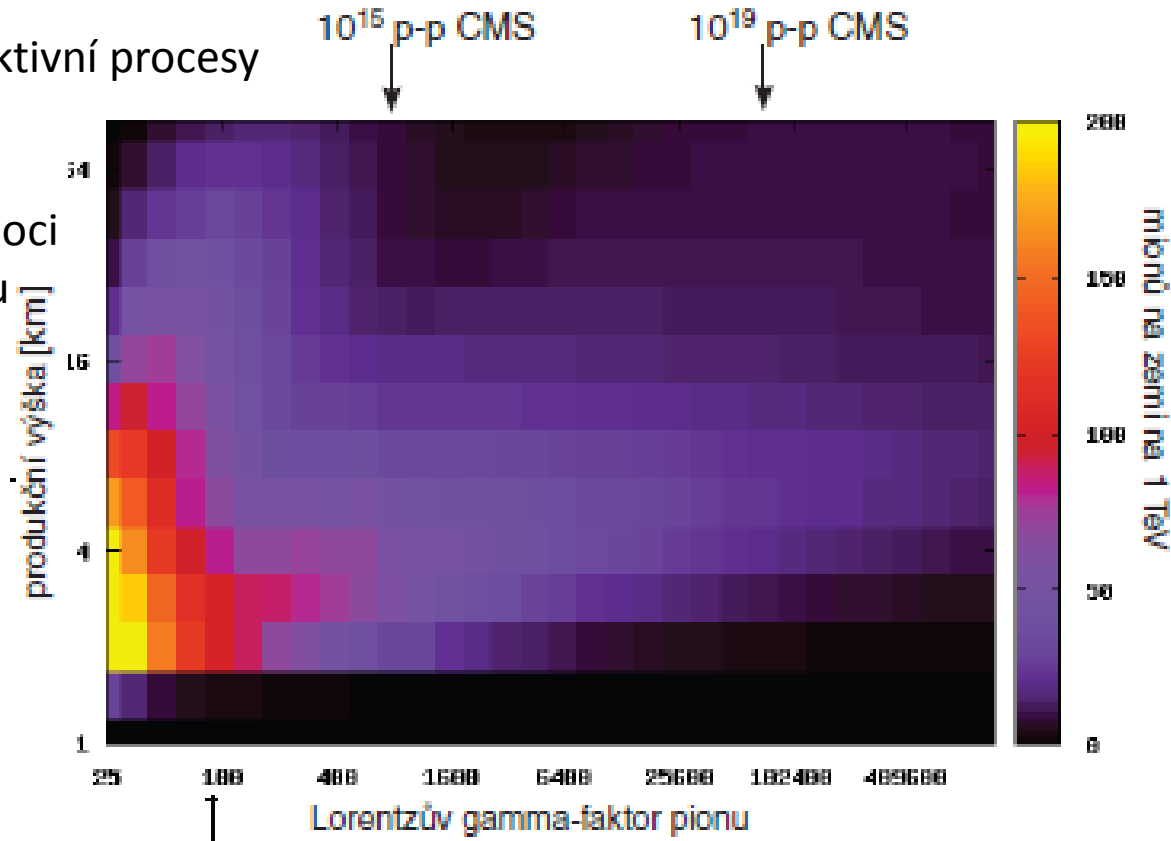

Measurements of the muon shower content at the Pierre Auger Observatory

Alexey Yushkov for the Pierre Auger Collaboration Proceedings for the UHECR 2012 Symposium

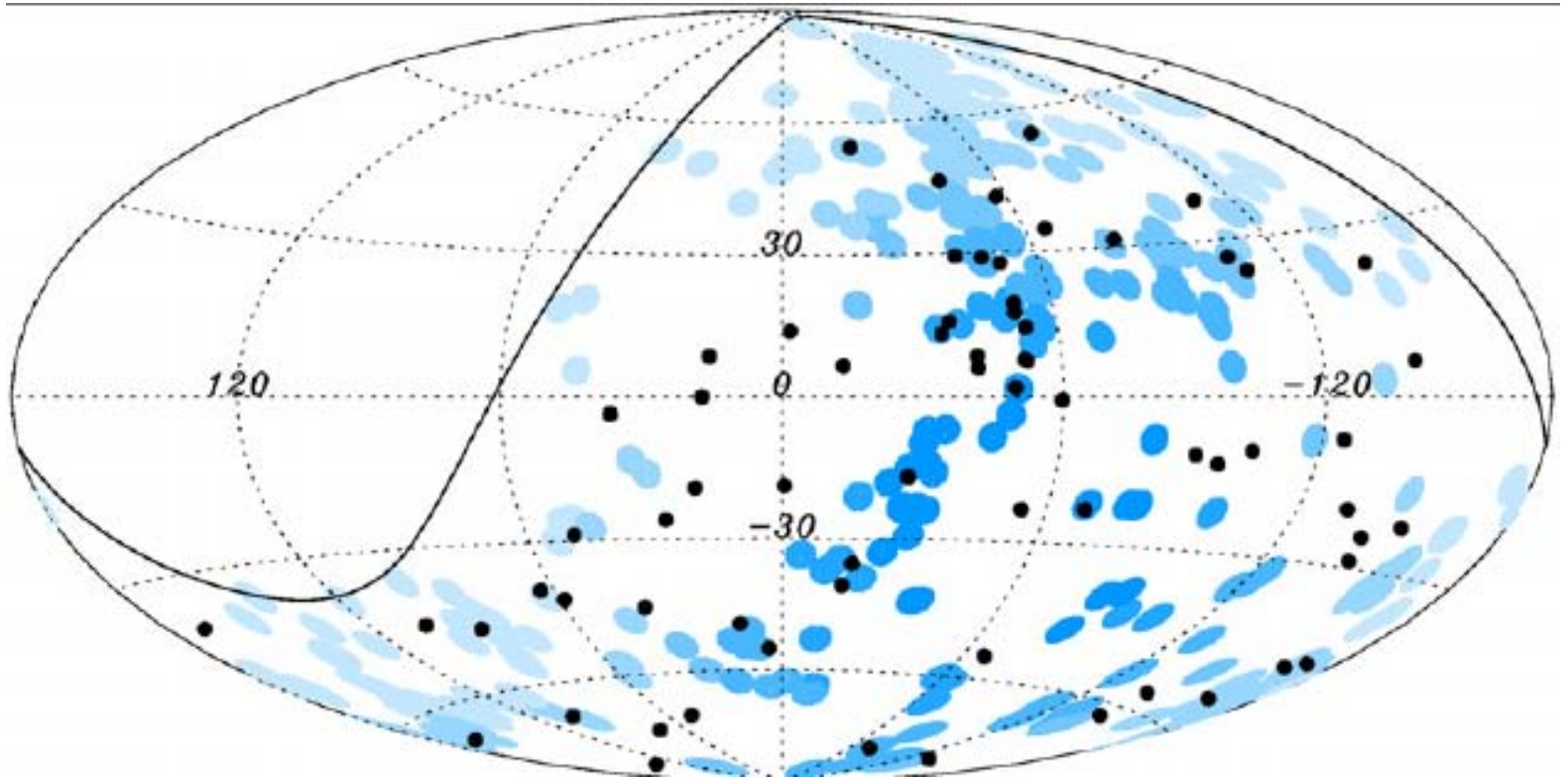
Hadronické interakce v Praze

- Obecné úvahy, snaha nalézt efektivní procesy tvorby mionů ve sprškách
- Jak nám data z LHC mohou pomoci k pochopení nesrovnalostí v počtu mionů
- Zahrnutí exotických procesů (produkce specifických částic ze sektoru temné hmoty)
- ...

$$\frac{d\sigma}{dx} = \frac{4\alpha^3 x((x-2)x+2)}{E_1} \left[\frac{Z + Z^2 - Z \ln\left(\frac{1194}{Z^{2/3}}\right) - Z^2 \ln\left(\frac{184}{Z^{1/3}}\right)}{m_\gamma^2(x-1) - m_e^2 x^2} + \frac{(Z + Z^2) \log\left(\frac{m_e x^2}{m_\gamma^2(1-x) + m_e^2 x^2}\right)}{m_\gamma^2(x-1)} \right]$$

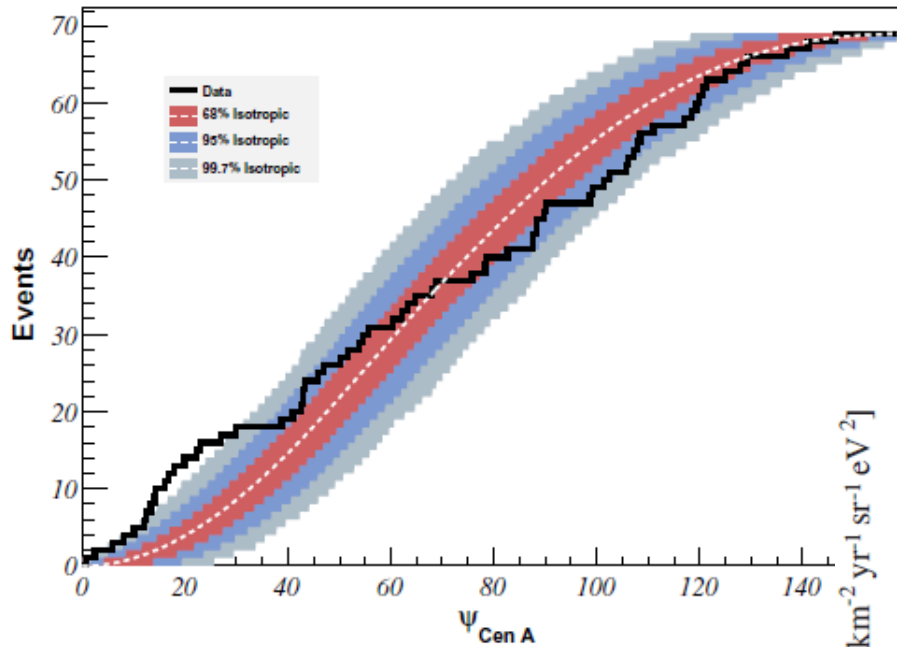
Anizotropie

Eventy nad 55 EeV, úhlová vzdálenost od CenA

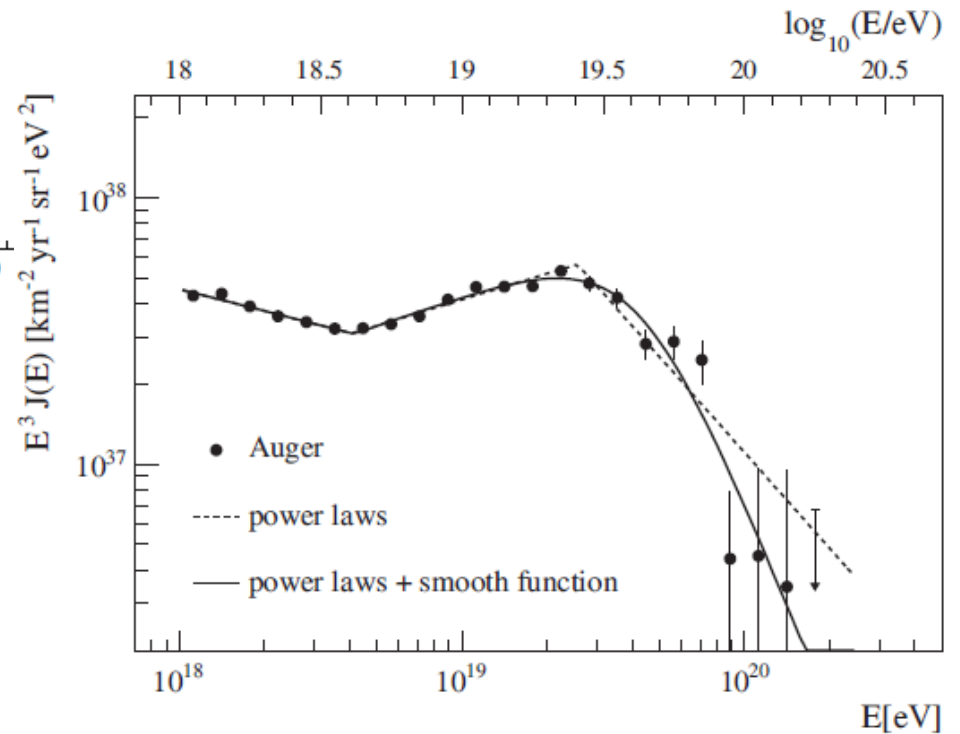
Anizotropie

Eventy nad 55 EeV, úhlová vzdálenost od CenA

CenA je dlouhodobým tématem D. Noska

Kombinované energetické spektrum

Cherenkov Telescope Array - CTA

Galactic Gamma-Ray Sources

Supernova Remnants
Pulsar Wind Nebulae
Pulsar Physics
Star-Formation Regions
The Galactic Centre
X-Ray Binaries & Microquasars

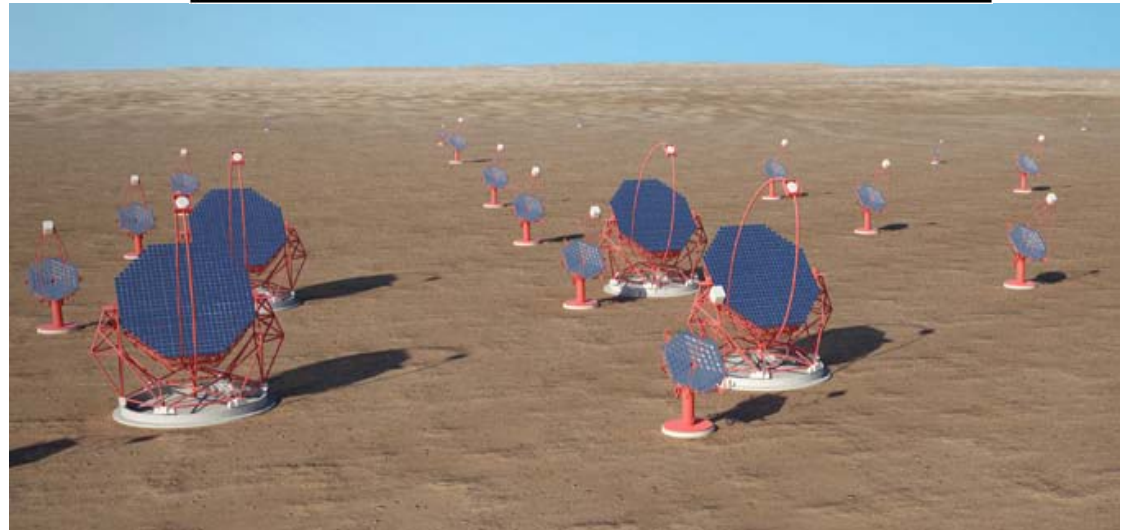
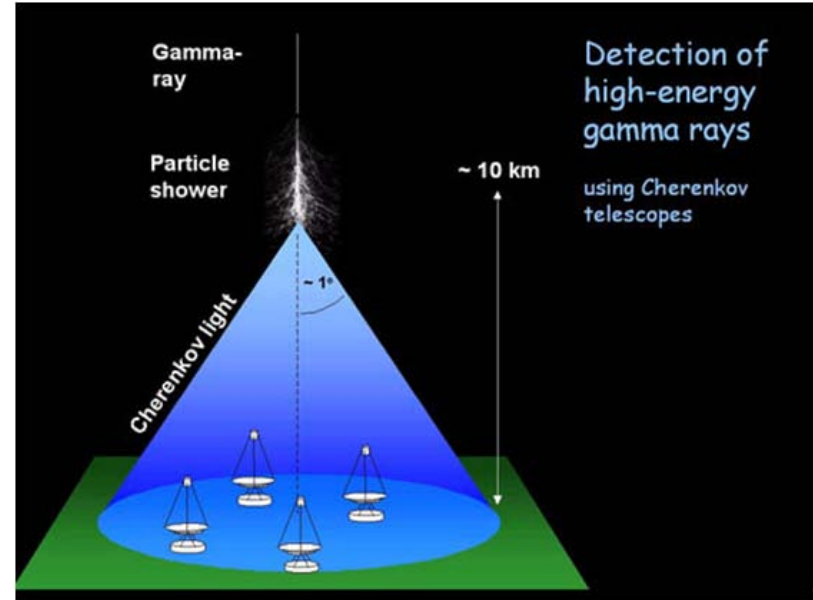
Extragalactic Gamma-Ray Sources

Active Galactic Nuclei
Extragalactic Background Light
Gamma-Ray Bursts
Galaxy Clusters

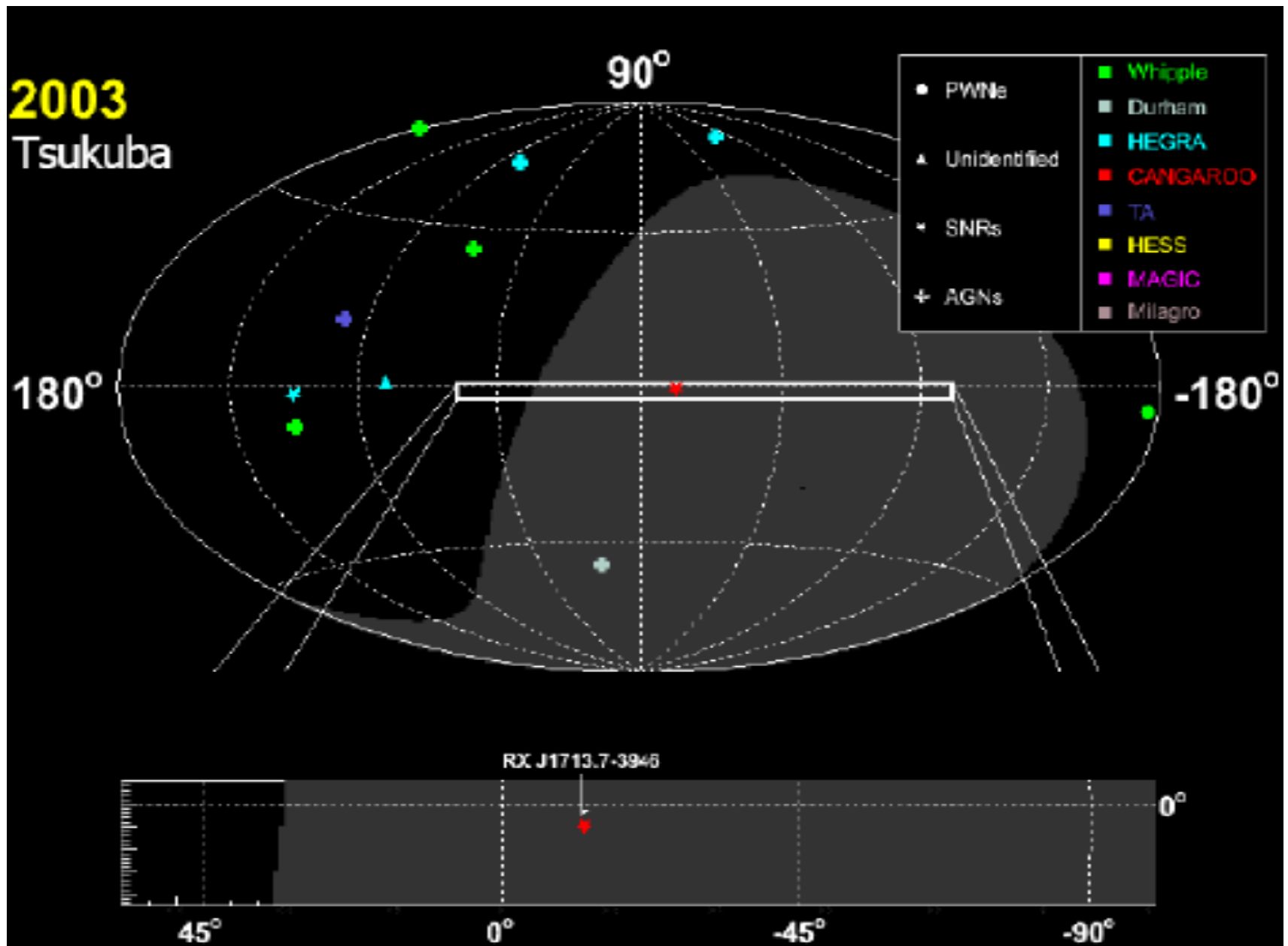
Fundamental Physics

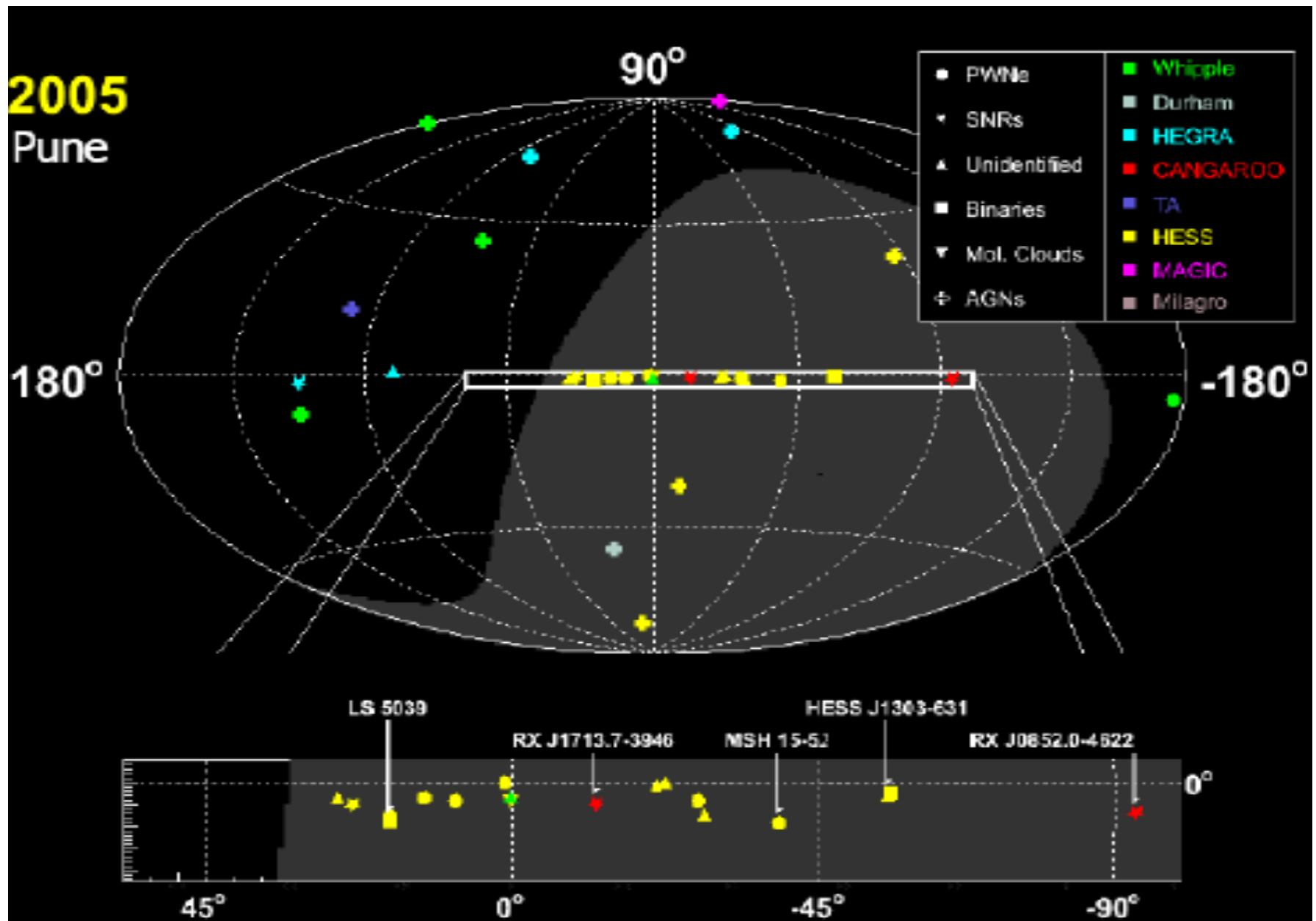
Dark Matter
Quantum Gravity
Charged Cosmic Rays

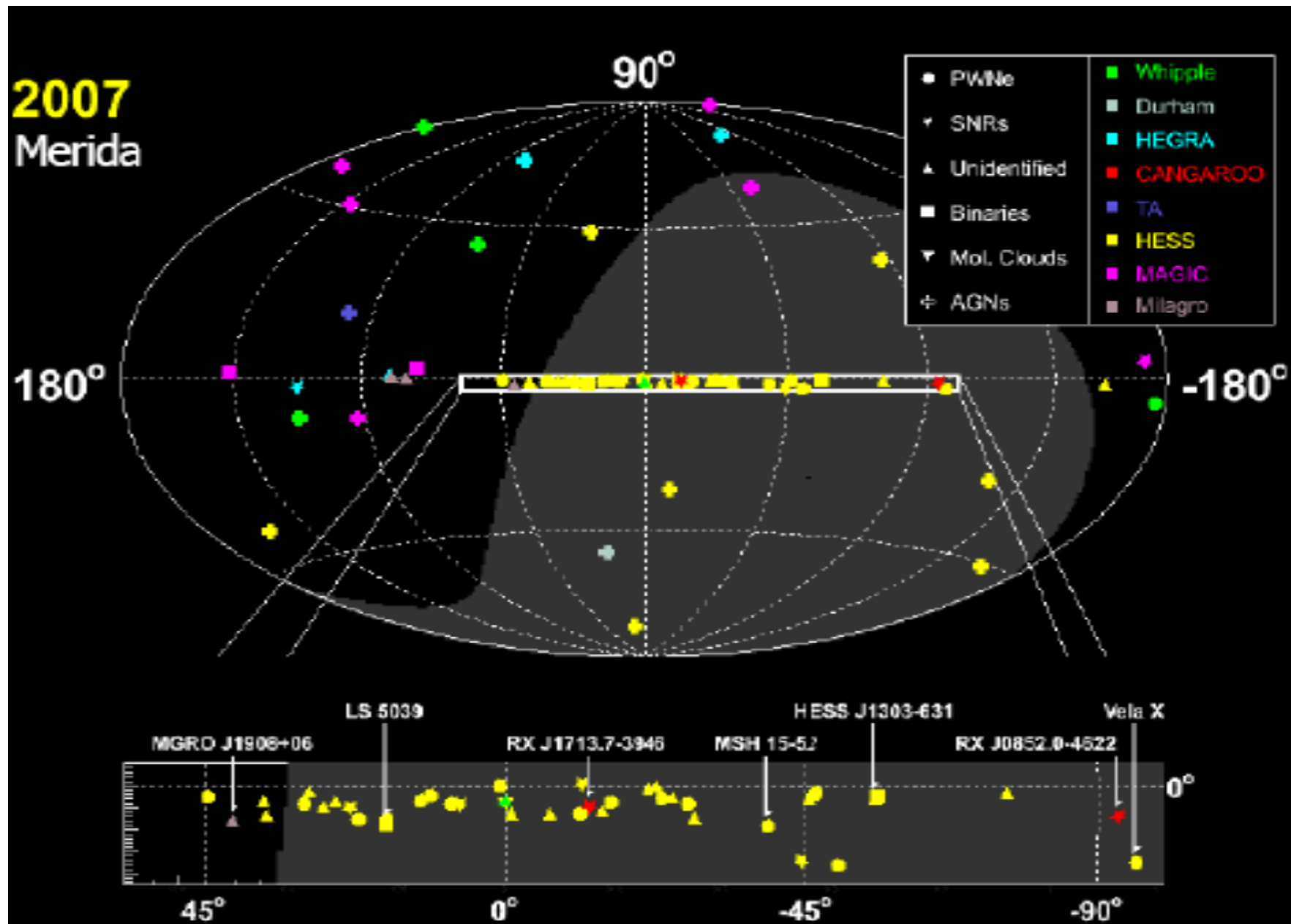
...

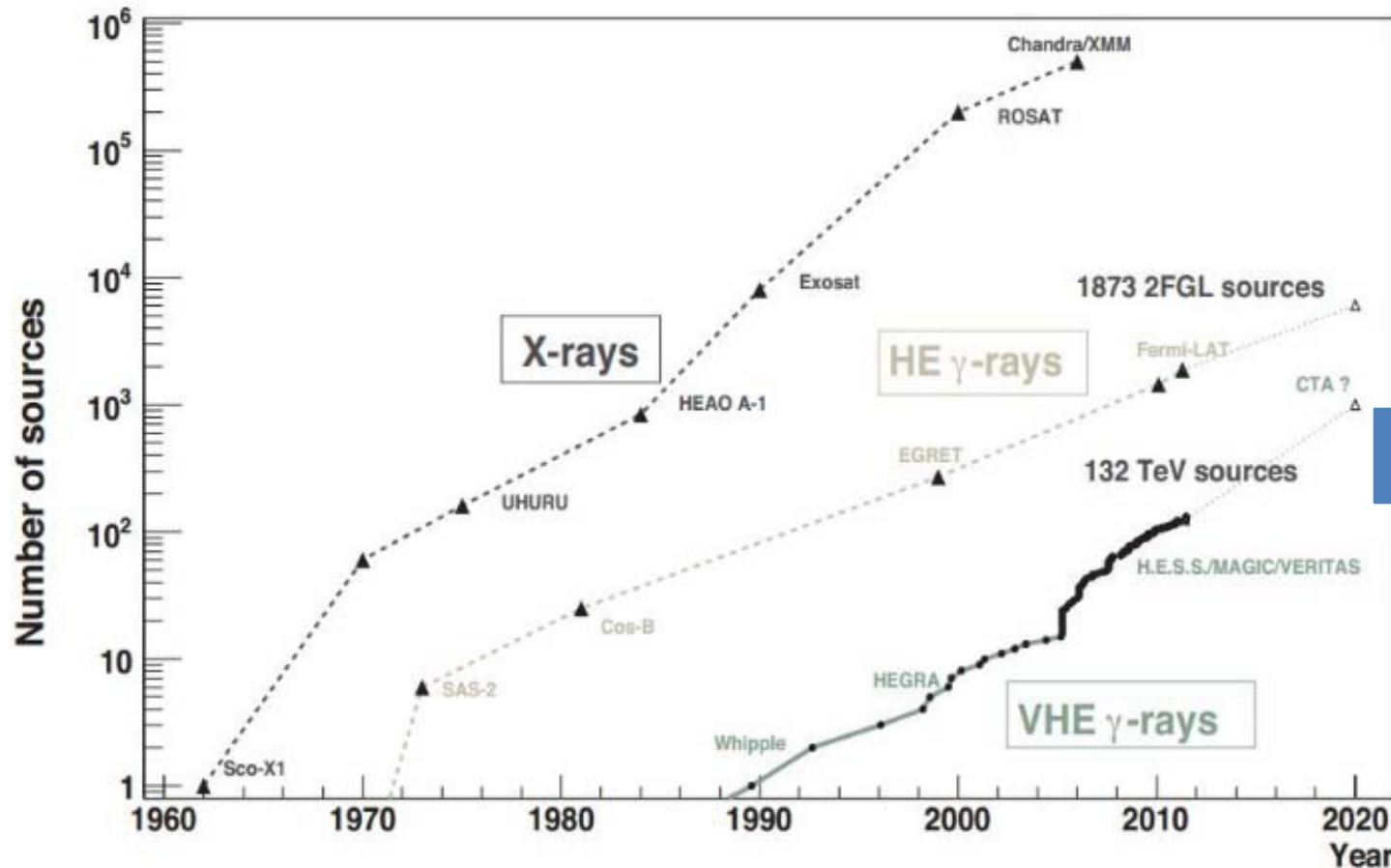

CTA motivace - Kifune plot

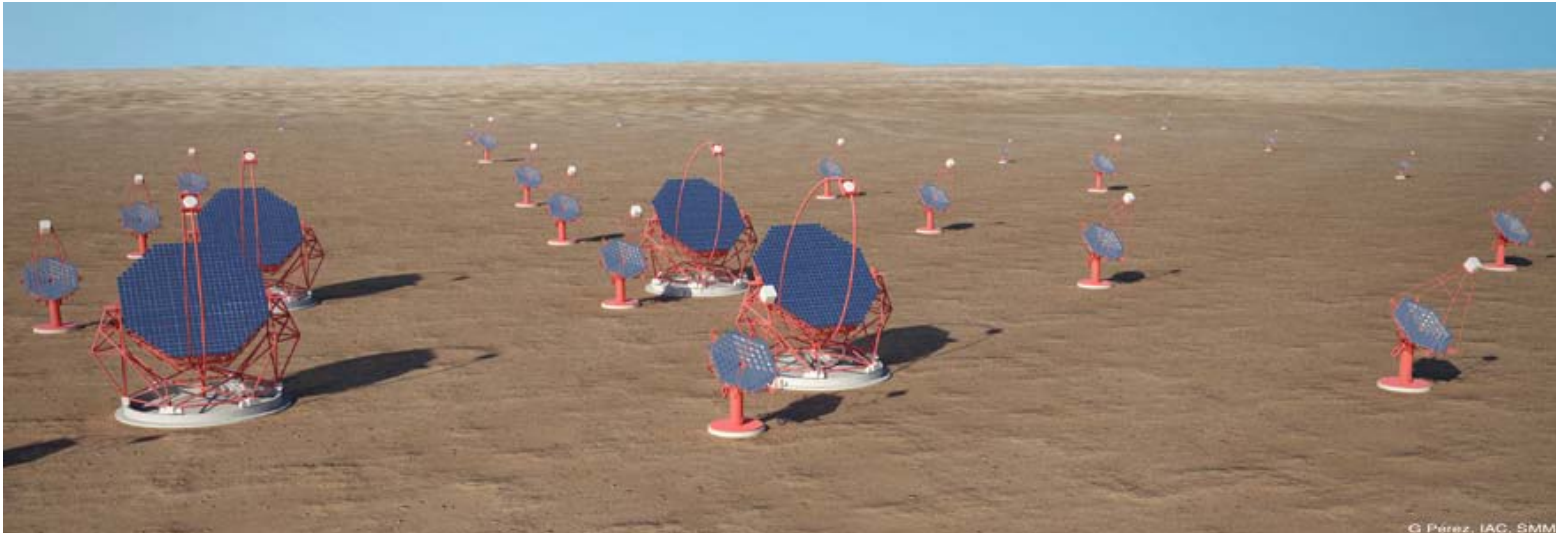

CTA

Nové objevy – překonat citlivost stávajících zařízení o řád v širokém intervalu energií
Jak toho dosáhnout? Obrovská plocha a různé typy teleskopů tj. CTA !

CTA

3 typy teleskopů pro pokrytí širokého spektra energií
LST (ca 4 ks), MST (ca 20ks), SST (ca 50ks)

2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017

Design

Prototyping

Site development

Construction

Science

CTA

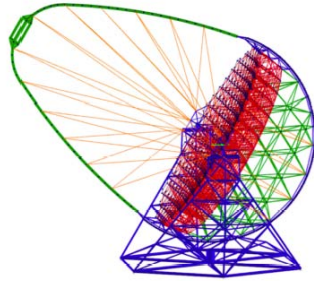

Figure 2: The baseline design for an LST of 23 m diameter, with 4.5° FoV and 2500 pixels of 0.1° diameter.

Large Size Telescope - 23 m diameter, with 4.5 deg FoV and 2500 pixels of 0.1 deg diameter

Figure 3: The baseline design for the 12 m diameter MST of Davies-Cotton type, with 8° FoV and 1500

Medium Size Telescope - 12 m, with 8 degFoV and 1500 pixels of 0.18 deg

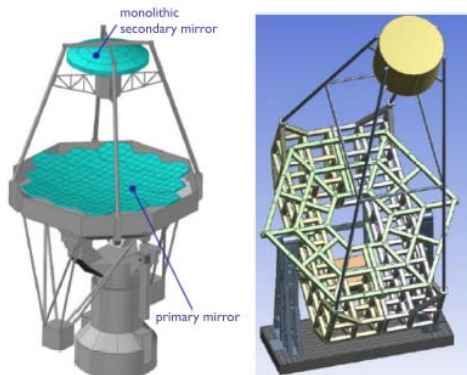
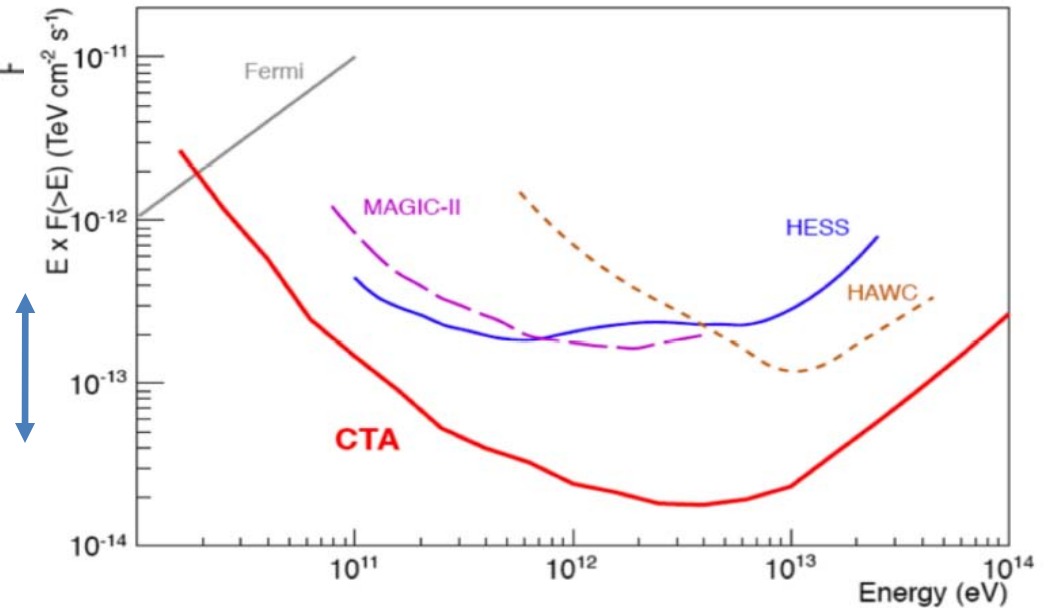
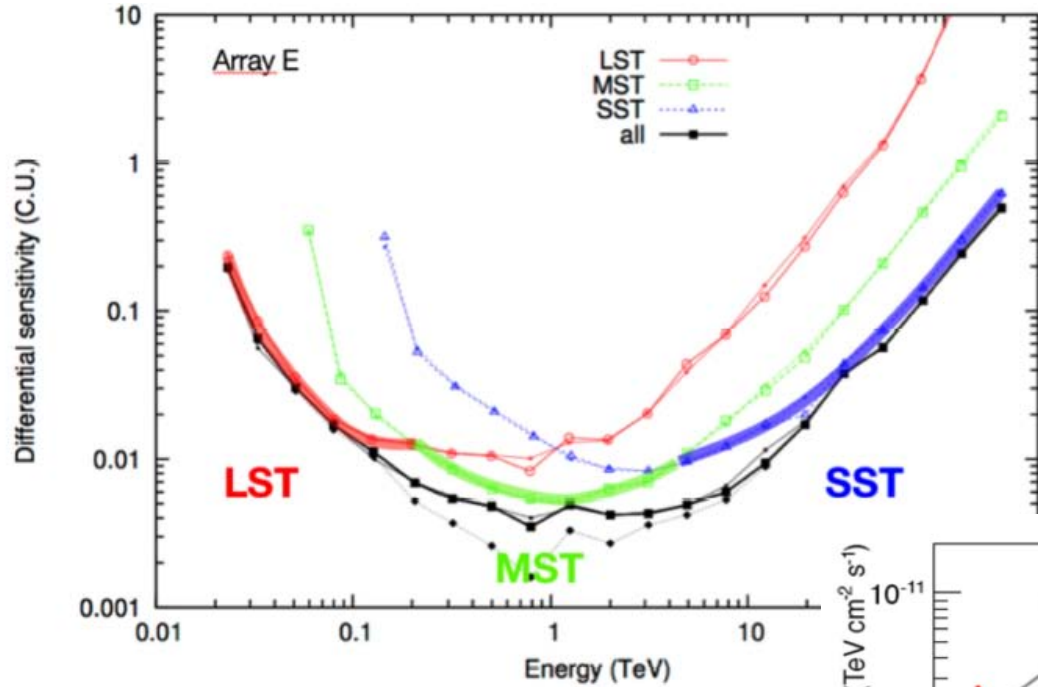

Figure 5: Two possible designs for the SSTs of 4-7 m diameter, with 8-10° FoV and 1500-2000 pixels of 0.2-0.3°. Left: Schwarzschild-Couder dual-mirror optics. Right: Traditional Davies-Cotton design.

Small Size Telescope - 4-7 m diameter, with 8-10 deg FoV and 1500-2000 pixels of 0.2-0.3 deg

CTA - citlivost

ca jeden řád v citlivosti

CTA

> 1000 authors
178 institutes
CR:
Charles University (od počátku),
Institute of Physics (od prosince 2011)

	Croatia	Rudjer Boskovic Institute	Rudjer Boskovic Institute	http://www.irb.hr/	Bijenicka 54, 10 000 Zagreb, Croatia
	Croatia	University of Rijeka	University of Rijeka, Physics Department	http://www.phy.uniri.hr	Trg braće Mažuranića 10, 51000 Rijeka, Croatia
	Czech Republic	Charles University, Prague	Charles University, Institute of Particle & Nuclear Physics	http://www.cuni.cz/UKENG-1.html	V Holešovičkách 2, 180 00 Praha 8, Czech Republic
	Czech Republic	Institute of Physics of the Academy of Sciences of the Czech Republic	Institute of Physics of the Academy of Sciences of the Czech Republic	www.fzu.cz	Na Slovance 1999/2, 182 21 Praha 8, Czech Republic
	Finland	Aalto University	Aalto University	http://www.aalto.fi/EN/	Otakaari 1, 00076 Aalto, Finland
	Finland	University of Helsinki	University of Helsinki	http://www.helsinki.fi	Jyrängöntie 2, 00014, Helsinki, Finland
	Finland	University of Oulu	University of Oulu	http://www.oulu.fi/english/	Pentti Kaiteran Katu 1, 90570 Oulu, Finland
	Finland	University of Turku/Tuorla	Tuorla Observatory, University of Turku	http://www.physics.utu.fi/en/	FI-21500 Piikkiö, Finland

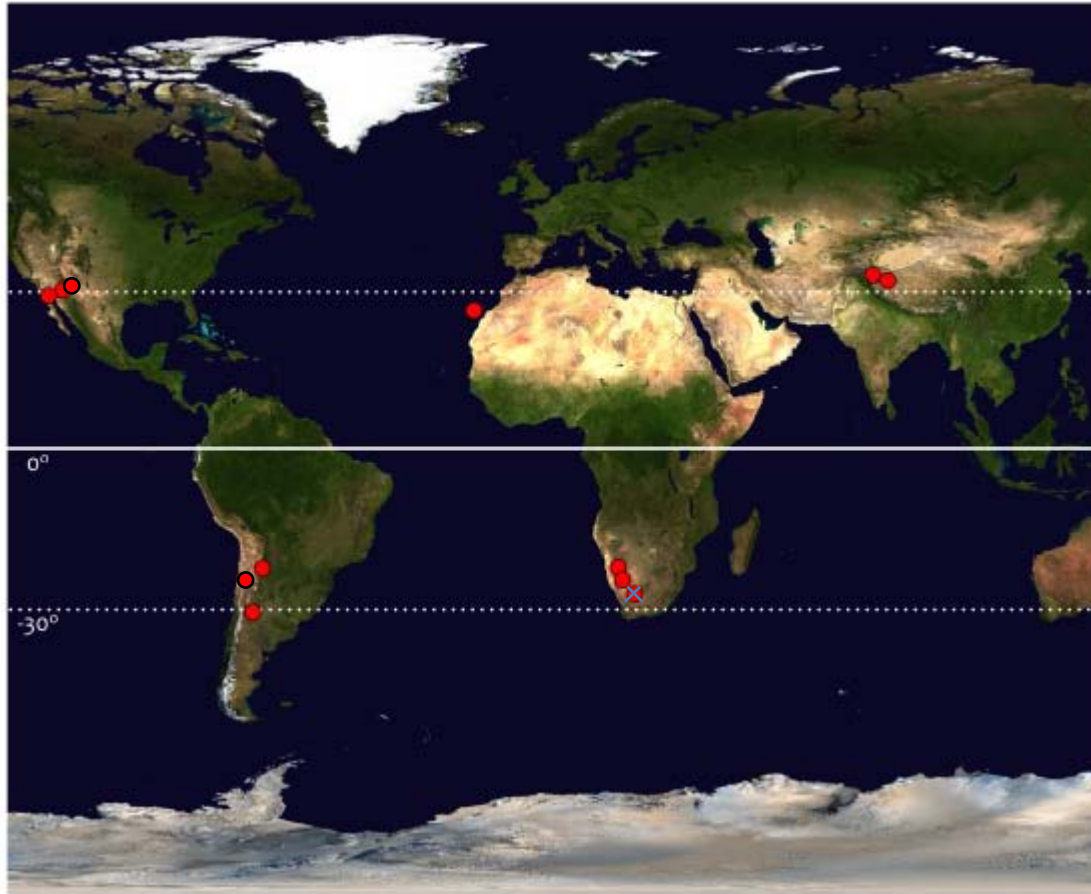

CTA – naše účast

- SITE selection
  - Satellite images
  - Cloud and background light cameras
- Mirror group
  - Mirror and sample testing
  - Mirror production?

CTA – SITE selection – naše účast

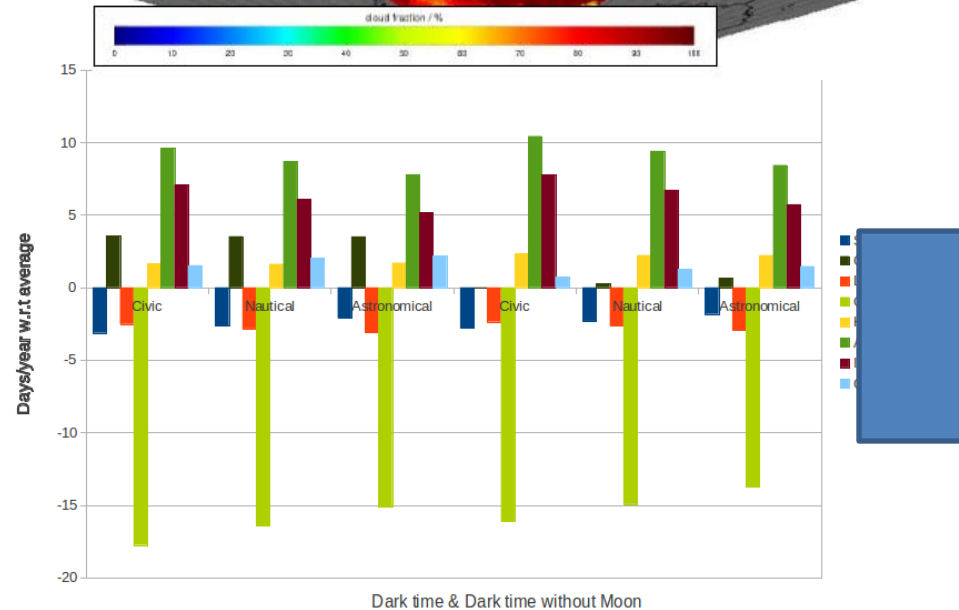
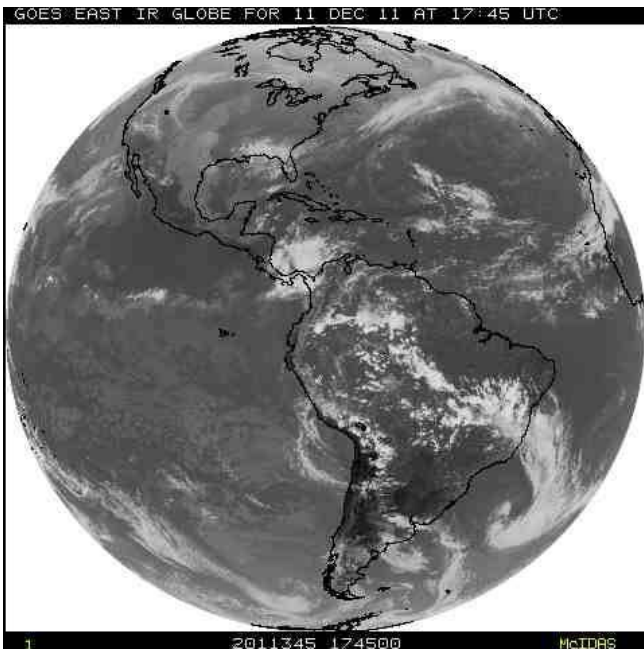
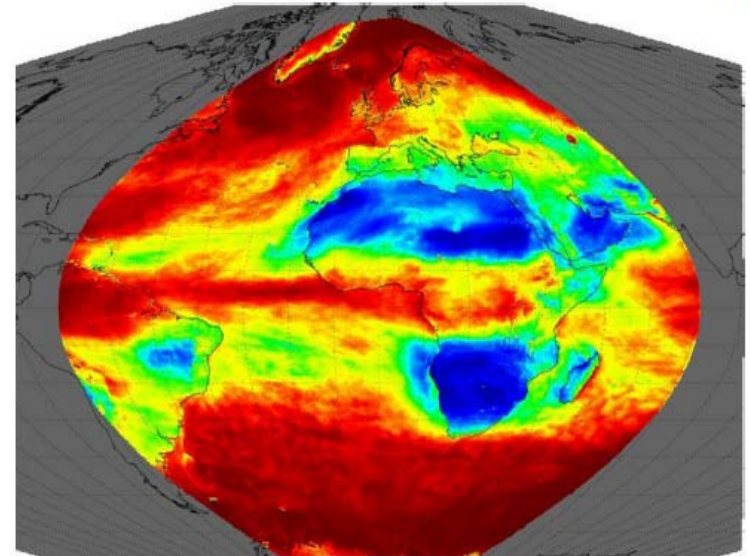

Kandidátská místa

CTA – SITE selection – naše účast

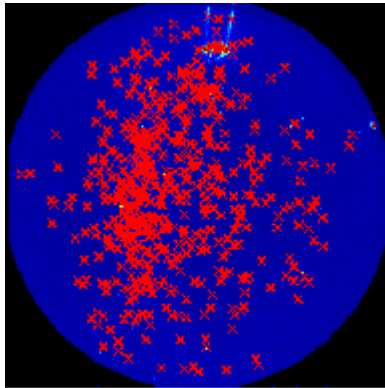
Analýza satelitních snímků (*Michael Prouza*)
za účelem studia pozorovacích podmínek
a odhadu množství pozorovacího času

- ✓ METEOSAT
- ✓ GOES

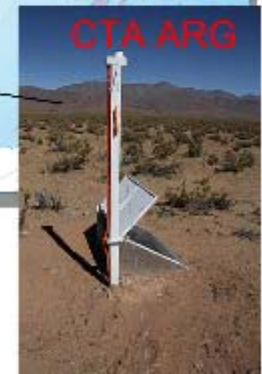

CTA – SITE selection – naše účast

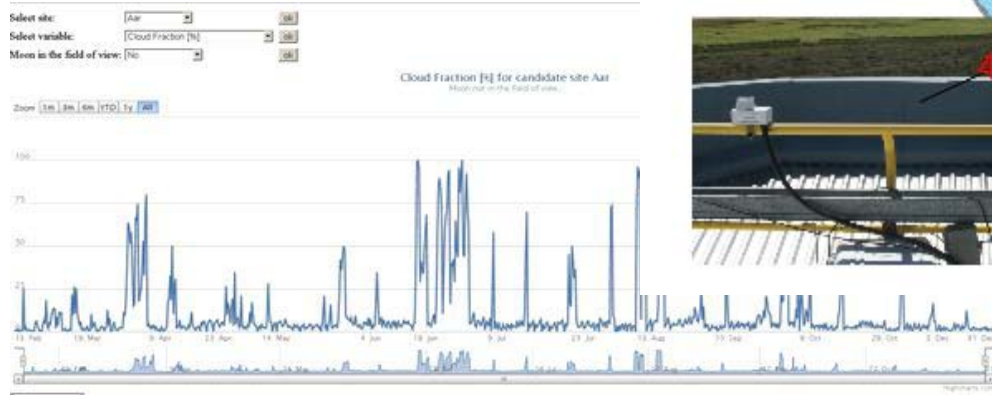
Olomoucké „cloud and background light“ kamery – *Dušan Mandát, Miroslav Pech, Michael Prouza, Jan Ebr*

Detekované hvězdy, pokrytí oblačnosti: 5 %, 990 hvězd

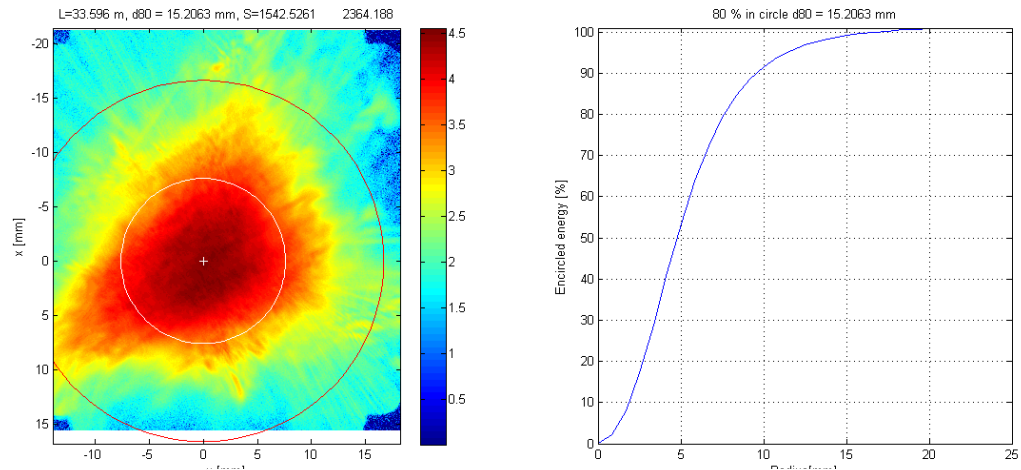
CTA ARG
11.2012

CTA – mirror group – naše účast

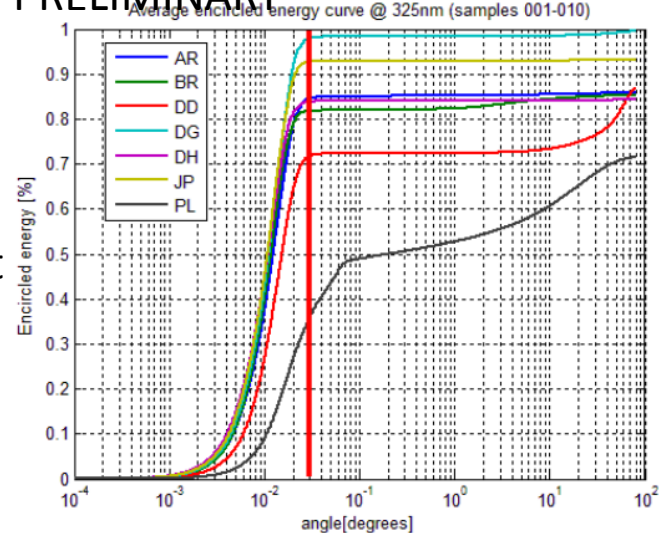
Proměřování prototypů a vzorků v Olomouci – *Dušan Mandát, Miroslav Pech, Petr Schovánek, Petr Trávníček*

Spot sizes

PRELIMINARY

Scatter light measurement
on CASI

Large Synoptic Survey Telescope – LSST

- Největší přehlídkový dalekohled světa (dokončení ca 2019)
(<http://www.lsst.org>)
- FZÚ loni přijat jako jedna ze dvou neamerických institucí
(*Michael Prouza, Petr Kubánek*)

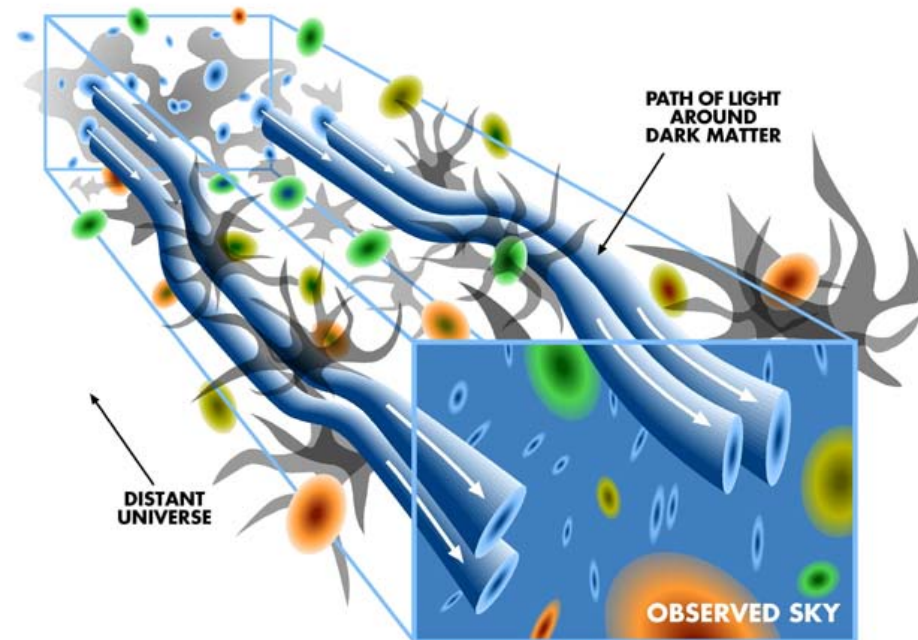
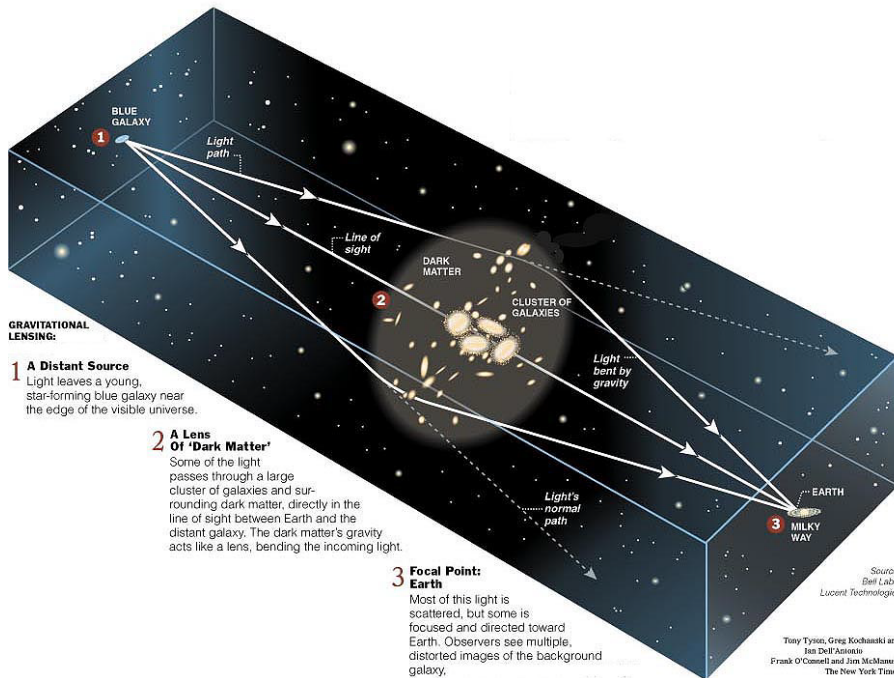
Science case:

- Galactic Structure
- Solar system (moving objects)
- Dark energy, Dark matter (distinguish between cosmological models)

LSST to address cosmology

- Weak and strong gravitational lensing
- Dark matter tomography as a function of redshift (evolution)

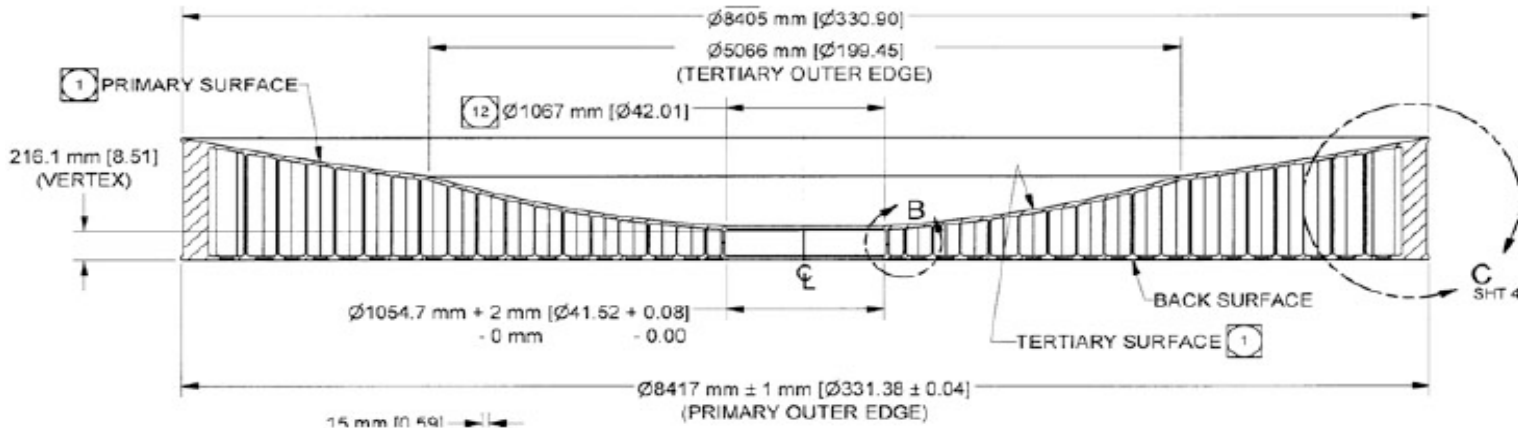
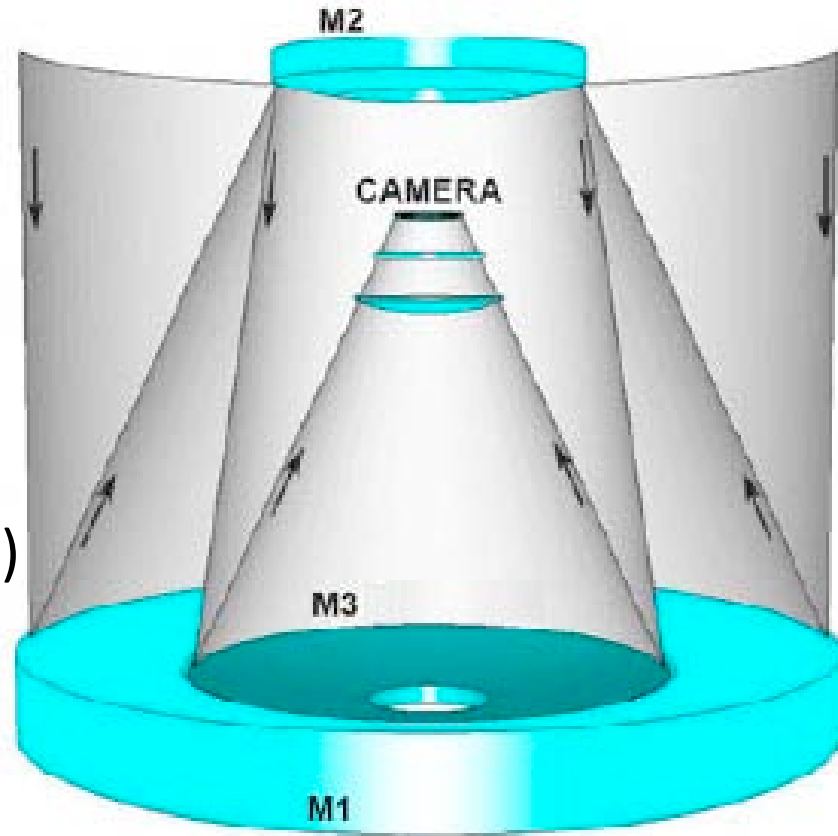

LSST - optics

9 deg² FOV

M1, M3 – monolithic 8m, 5m

M2 - 3.4m (largest concave mirror ever)

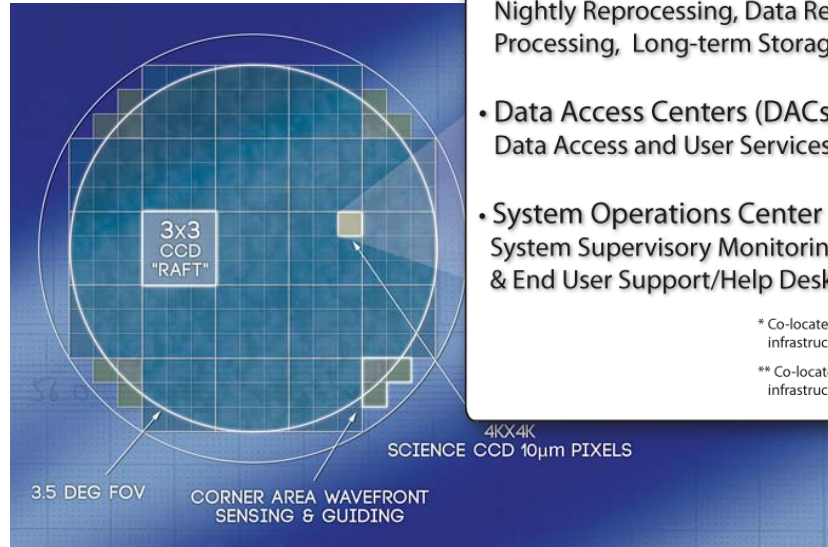
M1+M3

LSST – camera, data management

~200 16MPix segments with individual readout

~20 TB per night,
~60 PB for the raw data in 10 years
~15 PB for the catalog database

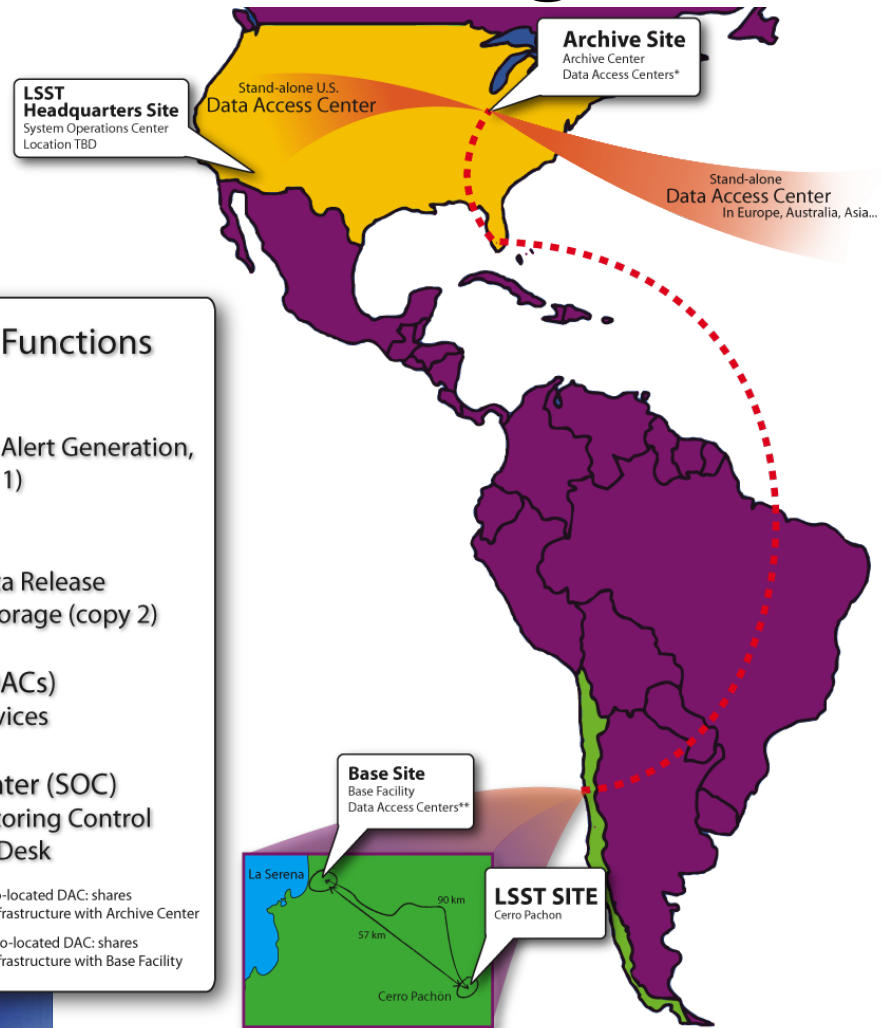

Site Roles and their Functions

- Base Facility
Real-time Processing and Alert Generation,
Long-term storage (copy 1)
- Archive Center
Nightly Reprocessing, Data Release
Processing, Long-term Storage (copy 2)
- Data Access Centers (DACs)
Data Access and User Services
- System Operations Center (SOC)
System Supervisory Monitoring Control
& End User Support/Help Desk

* Co-located DAC: shares infrastructure with Archive Center

** Co-located DAC: shares infrastructure with Base Facility

LSST – FZÚ se podílí na testování CCD senzorů pro kameru

RTS2 by Petr Kubánek ovládá testovací setup, (controller, sběr dat, pohyb na optické lavici, apod.), Brookhaven

Ve FZÚ komponenty na sestavení „kontroleru“, „devarka“ – příprava na testování také přímo u nás

Testování CCD v BNL

Přednášky LSST

- 4 - 6.2.2013 zástupce ředitele LSST a šéf „kamera teamu“ Steven Kahn v Praze, přednášky o LSST
- 4.2. přednáška na Národní od 17 hod
- 6.2. seminář AÚ MFF , od 10 hod

Shrnutí

- Observatoř Pierra Augerra jako naše hlavní náplň
  - velmi aktivní účast na jednom z největších běžících projektů astročásticové fyziky
- Na palubě budoucích observatoří
  - CTA, LSST, AUGER-NEXT